

Etica în afaceri

Ghidul profesorului și al consultantului voluntar

Junior
Achievement®
Young
Enterprise

R O M Â N I A

CUPRINS

Introducere

Cuvânt-înainte	4
Prezentarea programului	4
Materialele programului	5
Pregătirea lecțiilor	7
Standardele de conduită ale voluntarului	9
Un ghid de lucru cu elevii pentru voluntari	10
Lista detaliată a materialelor	12

Planificarea lecțiilor

Lecția 1: Introducere în etică – Insula Etos	13
Lecția 2: Etica personală – Valori, obiective și alegeri.....	20
Lecția 3: Dileme etice – Cum se iau deciziile?	25
Lecția 4: Etica muncii – Luarea deciziilor etice	31
Lecția 5: Etica organizațională.....	36
Lecția 6: Responsabilitatea socială	41
Lecția 7: Etica afacerilor la nivel global – Probleme multinaționale	48
Lecția suplimentară A: Insula Etos – Cod etic	52
Lecția suplimentară B: Eroi, modele și mentori	58
Lecția suplimentară C: Alegeri greșite ca urmare a unei logici eronate – Sofisme.....	64
Lecția suplimentară D: Etica organizațională – Marketing versus propagandă	71
Lecția suplimentară E: Etica angajatului	77

Cuvânt-înainte

JA Worldwide este o organizație nonprofit finanțată de companii, fundații, guvern și persoane fizice. Încă de la înființarea ei, în 1919, Junior Achievement a contribuit la educația în domeniul afacerilor și al economiei a peste 96 de milioane de tineri din lumea întreagă.

Junior Achievement (JA) este cea mai mare organizație dedicată educației elevilor din licee în ceea ce privește antreprenoriatul, pregătirea pentru intrarea pe piața muncii și deprinderea unei culturi economice prin intermediul unor programe practice, interactive.

JA folosește programe în care activitățile sunt bazate pe experimentarea nemijlocită, pentru ca tinerii să înțeleagă dimensiunea economică a vieții. Alături de partenerii noștri din domeniul afacerilor și al educației, le explicăm elevilor lumea reală, pentru ca aceștia să conștientizeze potențialul de care dispun.

Junior Achievement România este o organizație nonprofit fondată în anul 1993, parte a Junior Achievement Worldwide® SUA și a Junior Achievement – Young Enterprise Europe. Misiunea organizației este să inspire și să pregătească tânăra generație pentru a reuși în economia de piață.

Prezentarea programului

Programele JA pentru învățământul liceal sunt concepute în primul rând pentru a oferi cunoștințe de bază despre antreprenoriat, educație financiară, pregătire pentru intrarea pe piața muncii, dar în subsidiar își dorește să ofere noțiuni fundamentale de matematică și să dezvolte abilități de scris și citit. Elevii învață concepte de bază despre afaceri și economie, explorează oportunitățile și interesul pe care le-ar oferi o anumită carieră și își dezvoltă aptitudinile pentru a fi pregătiți pentru a intra pe piața muncii. În timpul vizitelor la clasele care sunt parte a acestui program, consultanții vor avea un rol de model pentru elevi. Prin activitățile practice variate la care iau parte, elevii vor aprofunda legătura dintre ceea ce învață în școală și modul de participare activ într-o economie globală.

Materialele pentru fiecare program în parte sunt adunate într-un set care cuprinde planurile fiecărei lecții, articole informative pentru elevi și materiale suplimentare care să asigure o experiență educațională reușită pentru elevi, profesori și consultanți.

Pentru mai multe informații despre programele JA România (pentru învățământ primar, gimnazial, liceal și universitar), vizitați site-ul www.jaromania.org.

Mulțumiri consultanților voluntari și profesorilor

JA Worldwide apreciază implicarea dumneavoastră în derularea cu succes a acestui program. Suntem siguri că dumneavoastră și elevii participanți la programul *Etica în afaceri* veți aprecia ca pe o experiență plăcută, bogată în informații și instructivă.

Obiectivele programului *Etica în afaceri*

Prin activități practice la clasă, programul *Etica în afaceri* încurajează luarea deciziilor etice de către elevi pe măsură ce aceștia se pregătesc să intre pe piața forței de muncă și să devină parte din piața globală a muncii.

După participarea la lecțiile acestui program, elevii vor putea:

- Să recunoască, să analizeze și să aplice terminologia de bază, teorii și concepte comune studiului eticii.
- Să-și analizeze propriile valori etice și filosofice, să stabilească priorități etice și să recunoască elementele etice cheie din piața forței de muncă și din lume.
- Să aplice criteriul etic în procesul luării deciziilor și să evalueze acest proces.

Materialele programului

Setul conține materialele de care aveți nevoie pentru a derula cu succes acest program. Vă rugăm să verificați toate materialele. Dacă setul dumneavoastră este incomplet, vă rugăm să vă adresați biroului național JA.

Ghidul profesorului și al consultantului

Setul conține și un Ghid al profesorului și al consultantului voluntar. Conținutul acestui ghid este conceput pentru a reduce cât mai mult posibil timpul necesar pregătirii și pentru a mări eficiența informațiilor pe care le veți transmite în cadrul fiecărei lecții.

Lista detaliată a materialelor

Programul presupune ca elevii să folosească materiale individuale drept suport pentru informațiile pe care le vor învăța; verificați și organizați aceste materiale înainte de fiecare lecție. Pentru a ușura această recapitulare a materialelor necesare, veți găsi în acest ghid lista detaliată a materialelor necesare.

Planul lecțiilor

Planul unei lecții este astfel realizat astfel încât să vă ajute în organizarea și expunerea informațiilor.

Primele șapte lecții sunt necesare pentru implementarea programului, deoarece conțin informațiile de bază ale programului. Pentru fiecare lecție sunt necesare în mod obișnuit 45 de minute.

Lecțiile suplimentare sunt opționale, dar ele oferă o examinare mai atentă a conținutului lecțiilor precedente. La fel, sunt necesare câte 45 de minute pentru fiecare lecție suplimentară, acestea fiind structurate în același format.

Fiecare lecție include:

- **Prezentare generală** – descrie pe scurt conținutul lecției pentru informarea consultantului voluntar și a profesorului.
- **Obiective** – identificarea cunoștințelor pe care elevii le vor dobândi în urma fiecărei lecții.
- **Concepte și abilități** – prezintă teme educaționale pentru fiecare lecție, în parte, marcate ca note pe marginea paginilor.
- **Pregătirea lecției** – oferă sfaturi pentru planificarea fiecărei lecții.
- **Durata recomandată** – indică o perioadă de timp pentru desfășurarea fiecărei secțiuni din lecție.
- **Materiale** – lista materialelor necesare pe parcursul fiecărei lecții. Nu sunt furnizate materiale suplimentare.
- **Prezentare** – ghidează consultantul pe parcursul lecțiilor și al discuțiilor, asigurând o prezentare fluidă a conținutului. Notele de pe marginea paginilor sugerează strategii alternative de predare și definesc termenii-cheie folosiți.
- **Recapitulare** – încurajează consultantul să revadă obiectivele urmărite, înainte de încheierea fiecărei lecții.
- **Rezumatul lecției** – oferă consultantului voluntar posibilitatea de a personaliza lecția pe care o conduce, urmărind, în același timp, și atingerea obiectivelor.

Manualul elevului

Pachetul conține câte un manual de lucru pentru fiecare elev. Acestea ar trebui să fie păstrate în clasă, între lecțiile pe care le desfășurați.

Chestionar online

La sfârșitul programului, atunci când veți formula concluziile, vă rugăm să accesați chestionarul on-line din contul dumneavoastră de profesor, de pe site-ul www.jaromania.org. Vă rugăm să oferiți informațiile solicitate, deoarece comentariile dumneavoastră ne vor ajuta să îmbunătățim calitatea programelor JA.

Grila principală pentru pre- și post-test

Pachetul conține un test care va fi administrat elevilor de către profesor înainte începerii programului și din nou, la sfârșitul modulului. Profesorul va multiplica testul primit și îl va administra elevilor. Rezultatele testărilor ar trebui transmise biroului local JA.

Platforma programului *Etica în afaceri*

Pentru un studiu aprofundat, elevii, profesorii și consultanții pot accesa platforma *Etica în afaceri* la adresa www.eticinafaceri.jaromania.org, pentru a discuta temele lecțiilor la clasă sau cu alte clase cu care urmează același program. Asigurați-vă că profesorul cu care colaborați primește aceste materiale la prima lecție-vizită de planificare a lecțiilor.

Materialele profesorului

Setul conține *Ghidul profesorului și al consultantului*.

Pregătirea lecțiilor

Dacă sunteți consultant voluntar, înainte de prima prezentare este important să planificați o întâlnire cu profesorul cu care colaborați pentru a recapitula scopul și obiectivele fiecărei lecții și pentru a afla mai multe informații despre abilitățile generale ale elevilor.

Discutați obiectivele programului cu profesorul. Interesați-vă despre abilitățile generale ale elevilor și ce lecții este posibil să le placă mai mult. Cereți sfaturi în privința managementului clasei.

Observarea elevilor – Sfaturi pentru consultantul voluntar

Când faceți vizita la clasă, reamintiți-vă cum era atunci când erați elev de liceu. Care erau interesele dumneavoastră? Ce vă ocupa mintea și timpul? Ce impresie aveau despre dumneavoastră înșivă? Ce impresie aveau despre adulți? Cum erau prietenii dumneavoastră? Care erau profesorii dumneavoastră preferați? De ce? Prin ce vă asemănați cu prietenii dumneavoastră? Prin ce erați diferit?

Este adevărat că vremurile s-au schimbat. Elevii s-au schimbat și ei, dar nu atât de mult pe cât ați crede! Dacă vă rezervați câteva momente pentru a răspunde la întrebările din paragraful următor, vă veți descurcă foarte bine în a-i înțelege corect pe majoritatea elevilor din clasă.

În timpul vizitelor la clasă, luați în considerare următorii factori:

- Câți elevi sunt în clasa respectivă? Având această informație, veți putea decide modul în care veți împărți clasa: în grupe sau perechi.
- Cum încurajează profesorul participarea la lecție? De exemplu, elevii ridică mâna înainte de a răspunde?
- Cum gestionează profesorul întreruperile?
- Cum procedează profesorul pentru ca fiecare elev să se simtă apreciat și în largul său? Este ceva ce ați face în mod diferit?
- Sala de clasă are ceas de perete? Va fi necesar să aveți ceas de mână?
- Unde puteți expune postere și alte materiale vizuale? Aveți nevoie de bandă adezivă sau de piuneze pentru a le fixa?

- Veți avea nevoie de un flip-chart? Profesorul colaborator preferă ca posterele sau alte materiale să fie expuse într-un anumit loc?
- Cum este aranjată camera? Va fi nevoie să mutați băncile sau scaunele pentru vreo parte a prezentării dumneavoastră?
- Puteți conta pe ajutorul profesorului?
- Puteți anticipa vreo posibilă problemă în administrarea grupului de elevi?

Discutați toate observațiile dumneavoastră cu profesorul.

Elementul frapant va fi diferența dintre abilitățile, nivelul de maturitate și interesele elevilor. Veți descoperi că elevii au nevoi sociale, personale și academice unice. Abordați-i cu sinceritate și respect. Învățați numele elevilor și complimentați-i, pentru a le încuraja participarea. În cele din urmă, structurați lecția în funcție de nevoile curente și viitoare ale elevilor; personalizați totul.

Întâlnirea cu profesorul – Sfaturi pentru consultantul voluntar

Deși dumneavoastră aveți responsabilitatea principală în susținerea și prezentarea programului, implicarea profesorului este decisivă pentru succesul acestuia. Împreună cu profesorul, examinați atent prezentarea și obiectivele fiecărei lecții. Determinați modalitatea cea mai eficientă de desfășurare a lecțiilor.

Cereți profesorului:

- Să rămână în sala de clasă în timpul prezentărilor, pentru a vă asista pe dumneavoastră și pe elevi, dacă este nevoie.
- Să vă descrie abilitățile și interesele elevilor.
- Să vă ofere orice ajutor necesar pentru elevii cu nevoi speciale.
- Să ofere feedback pentru a vă ajuta să comunicați cât mai eficient cu clasa.
- Să recapituleze sau să introducă concepte pentru a-i pregăti pe elevi pentru vizita dumneavoastră.
- Să vă prezinte politica școlii și să vă comunice orice schimbări în orar. Asigurați-vă că ați schimbat între voi datele de contact.
- Să vă ajute să obțineți orice echipament tehnologic necesar.

Prezentarea lecțiilor – Sfaturi pentru consultantul voluntar

Întâlnirile cu profesorul și observarea elevilor vă oferă un bagaj de cunoștințe de care veți avea nevoie atunci când veți susține lecțiile. Următorii pași ar putea să vă ajute în planificarea eficientă a timpului pe care îl aveți pentru fiecare prezentare.

- Citiți fiecare plan de lecție și materialele pentru elevi aferente acesteia.
- Recapitulați rezumatul fiecărei sesiuni, abilitățile, conceptele și obiectivele.
- Înaintea fiecărei lecții, verificați lista materialelor necesare pentru a vă asigura că aveți suficient timp pentru a le aduna.

- Lecțiile și activitățile din cadrul acestora v-ar putea lua mai mult sau mai puțin timp decât cel recomandat, în funcție de stilul dumneavoastră de predare și de interesele și abilitățile elevilor.
- Planificați lucrurile în amănunt, dar nu uitați că puteți scurta sau modifica prezențările.
- Nu uitați: nu există două clase de elevi asemănătoare, și nicio lecție individuală nu va satisface nevoile și așteptările tuturor elevilor. Cu ajutorul profesorului, adaptați sesiunile de prezentare, dacă este nevoie, dar urmăriți obiectivele propuse. Puteți îmbogăți fiecare prezentare oferind informații din propria experiență. Prezentați exemple care sunt relevante pentru fiecare lecție.

Treceți în revistă cât mai des indicațiile de mai sus, dar rețineți că elevii își vor aminti de dumneavoastră dacă ați arătat că vă pasă, că sunteți pregătit și că oferiți din cunoștințele proprii, precum și dacă i-ați tratat cu respect.

Standarde de conduită pentru consultantul voluntar

Aceste standarde au fost concepute pentru a-i ajuta pe consultanți să înțeleagă conduita care se așteaptă de la ei în sala de clasă și le vor fi comunicate acestora verbal și în scris de către personalul JA.

Voluntarii ar trebui:

- Să nu aibă un contact neadecvat cu elevii, în clasă sau în afara ei, inclusiv cu cei peste 18 ani.
- Să nu se întâlnească singuri cu niciun elev, nici în clasă, nici în afara ei, cu excepția cazului în care profesorul, un alt adult numit de școală sau părintele/tutorele unui elev este prezent și în cunoștință de cauză în privința situației. Astfel de contacte necesită, de asemenea, înștiințarea prealabilă și consimțământul personalului JA. (Excepțiile pot include activități de afaceri de rutină sau interviuri de angajare care au loc cu bună-credință pentru elevi de 15 ani sau mai în vârstă, desfășurate într-o locație obișnuită și în timpul orelor normale de lucru.)

Orice încercare de încălcare a acestor standarde va determina suspendarea imediată din postul de consultant voluntar JA. Dacă o investigație întreprinsă de autorități arată apariția unei încălcări, ea va provoca destituirea imediată și permanentă a consultantului voluntar JA.

Consultanții voluntari JA sunt obligați să semneze un formular referitor la standardul de conduită al consultantului voluntar. Dacă nu ați semnat încă acest formular, vă rugăm să luați legătura cu biroul național JA, înainte de a susține prima lecție.

Ghid de lucru cu elevii

Sfaturi generale

- Consultați politica școlii față de vizitatori; cele mai multe instituții cer înregistrarea la intrare.
- Cereți sfaturi profesorului, respectați autoritatea și experiența acestuia în sala de curs.
- Lăsați disciplina clasei în seama profesorului.
- Când intrați în contact cu un elev, trebuie să fie prezent profesorul, un alt adult a cărui prezență este autorizată în cadrul școlii sau unul dintre părinții sau tutorii elevului.

Pregătirea personală

- Încercați să ajungeți mai devreme la școală, dar nu întrerupeți cursul dacă în clasă mai sunt încă elevi.
- Îmbrăcați-vă într-o ținută sobră, trebuie să arătați ca un „expert”.
- Salutați elevii prietenos, dar cu autoritate.
- Zâmbiți, strângeți mâna dacă este cazul și mențineți contactul vizual.
- Prezențați-vă și cereți fiecărui elev să se prezinte.
- Fiți natural. Vorbiți despre aspirațiile dumneavoastră inițiale, despre locul actual de muncă și cum ați ajuns în acest post.
- Evaluați ceea ce elevii știu deja despre un concept sau un anumit subiect. Ce cunoștințe și experiențe împărtășite ar putea îmbogăți temele tratate în cadrul lecțiilor?

Strategii de predare

Cu toate că profesorul este responsabil pentru instruirea și disciplina din clasă, următoarele sugestii v-ar putea ajuta în lucrul cu elevii:

- Adaptați-vă prezentarea la nevoile profesorului și ale elevilor. Folosiți limbajul, exemplele și analogiile pe care elevii pot să le înțeleagă, dar nu adoptați o atitudine superioară. Evitați să folosiți stereotipuri legate de gen, rasă sau etnie.
- Stabiliți cu profesorul cea mai bună strategie de lucru cu elevii care au nevoi speciale, cu cei care au cunoștințe limitate de limbă română sau care au dificultăți la citire.
- Limitați timpul dedicat lecturii materialelor la 5-10 minute; activitatea aceasta nu este de obicei prea eficientă în procesul de predare.
- Definiți sau recapitulați punctele principale și/sau termenii-cheie notându-i pe tablă, pe flip-chart sau într-un loc vizibil, iar informațiile importante afișați-le pentru ca elevii să le aibă mereu disponibile.
- Așteptați cel puțin 5 secunde un răspuns înainte de a numi un elev. Folosiți cât mai multe întrebări cu răspuns deschis.

- Nu răspundeți dumneavoastră la întrebările puse și evitați criticarea sau respingerea unor răspunsuri greșite ale elevilor.
- Când este nevoie de o anumită aptitudine, cum ar fi calculul matematic, oferiți un exemplu sau o demonstrație a procesului înainte de a le cere elevilor să rezolve o problemă.
- Verificați cât mai des dacă elevii au înțeles expunerea dumneavoastră, prin adresarea unor întrebări relevante.
- Pe parcursul primei lecții, explicați-le elevilor că trebuie să se ghideze după așteptările grupului din care fac parte pentru a asigura desfășurarea cu succes a activităților programului. Împărtășiți-le următoarele strategii și amintiți-le elevilor, dacă este necesar, că:
  - elevii care lucrează într-un grup trebuie să colaboreze tot timpul;
  - toți membrii participă și oferă din cunoștințele proprii;
  - toți ascultă și sunt ascultați cu respect.

Managementul elevilor

- Cereți profesorului sugestii pentru împărțirea elevilor în grupe de lucru. Perechile presupun participarea activă a celor doi elevi. Grupele de trei sau mai multe persoane ar trebui să aibă experiență anterioară în munca în echipă.
- Oferiți indicații generale înainte de împărțirea clasei în grupe.
- Atribuiți anumite roluri într-o grupă. Este un exercițiu eficient să cereți imediat după formarea grupei ca elevii să-și aleagă un număr, începând cu unu, și să țină minte acest număr. Folosiți această numărătoare pentru a desemna roluri. După o anumită activitate, cereți elevilor din fiecare grupă care au un anumit număr să vorbească despre experiența grupei din care fac parte.
- Economisiți timp păstrând aceeași împărțire în grupe pentru fiecare lecție. Uneori este însă necesar să schimbați componența grupelor. Rugați-l pe profesor să vă ajute în distribuirea temelor către grupe. Mergeți printre grupe pe parcursul lecțiilor, pentru a răspunde întrebărilor și pentru a-i ajuta pe elevi să-și ducă sarcinile la bun sfârșit. Încurajați-i pe elevi să-și ofere sprijin unul altuia.
- Faceți diferența dintre învățarea activă și implicarea efectivă și comportamentul perturbator/neatenție. O clasă liniștită nu este neapărat bună, dar o clasă gălăgioasă nu este neapărat rea. Discuțiile serioase sau simulările active sunt indicatori de zgomot care arată că elevii învață.

Lecții desfășurate după orele de program sau în format opțional

Dacă susțineți acest program în orele de după programul școlar sau ca un modul opțional, discutați cu profesorul, cu un responsabil al școlii sau cu membrii biroului JA România despre diferențele din program, cum ar fi fixarea prezentărilor, durata lecțiilor, echipamentul disponibil și numărul de elevi participanți.

Memento privind respectul reciproc

Principalul scop al programului Etica în afaceri îl reprezintă încurajarea luării deciziilor etice. Bazându-se pe natura dilemelor etice, tematicile, exemplele și scenariile din cadrul acestui program pot determina puncte de vedere diferite.

Este important să li se reamintească elevilor, înaintea fiecărei lecții, să fie toleranți față de punctele de vedere ale celorlalți.

Subliniați faptul că toleranța nu înseamnă a fi de acord cu toată lumea, ci mai degrabă a permite fiecărei persoane să își exprime în mod liber opiniile și valorile.

Lista detaliată a materialelor

1	Ghidul profesorului și al consultantului voluntar	*	*	*	*	*	*	*
25	Manualul elevului	*	*	*	*	*	*	*
1	Poster „Etape pentru luarea deciziilor etice”	*	*	*	*	*	*	*
1	Set scenarii „Naufragiu pe Insula Etos” (Scenarii A-C, 3 fișe)	*						
25	Fișă de lucru pentru stabilirea obiectivelor		*					
1	Set afișe „Filosofii” (4 afișe)			*				
25	Fișă de evaluare „Dileme etice: cum iei deciziile”			*				
25	Fișă „Luarea unei decizii etice”				*			
1	Set fișe „Etica în afaceri pe departamente” (1-6)					*		
5	Poster „Responsabilitate socială”						*	
5	Set de abțibilduri „Responsabilitate socială” (20 abțibilduri pe set)						*	
1	Set fișe cu probleme globale de afaceri (1-6)							*

Introducere în etică – Insula Etos

Prezentare generală

Elevii participă la un exercițiu care le prezintă conceptul de problemă etică. De asemenea, vor analiza rolul standardelor etice într-un grup interdependent.

Obiective

Elevii vor fi capabili:

- Să definească conceptele de etică și interdependență.
- Să argumenteze importanța comportamentului etic într-un grup interdependent – binele personal versus binele societății.
- Să recunoască diferențele dintre etică și reguli.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați tema lecției și lista de materiale necesare. Familiarizați-vă cu situațiile de pe cartonașele cu scenarii „Naufragiu pe Insula Etos”. Dacă sunteți consultant voluntar, examinați planul lecției împreună cu profesorul pentru a determina modul de formare a grupelor.

Familiarizați-vă cu termenii discutați în cadrul lecției și afișați termenii-cheie în locuri vizibile din clasă. Împărțiți cartonașele cu scenarii „Naufragiu pe Insula Etos” în fișe separate pentru fiecare grupă.

Cea de-a doua parte a lecției este orientată spre discuție și presupune atât îndrumare, cât și contribuție din partea profesorului/consultantului voluntar pentru a obține cele mai bune rezultate. Familiarizați-vă cu temele lecției și pregătiți exemplele de actualitate despre probleme, indivizi și afaceri.

Durata recomandată

Această lecție durează de obicei 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 poster „Luarea unei decizii etice”
- 1 Set de 3 cartonașe cu scenarii „Naufragiu pe Insula Etos” (A-C)
- 25 de pixuri sau creioane (nu sunt incluse în set)

Concepte

Etică
Interdependență
Etică versus reguli
Etica argumentată

Aptitudini

Analizarea informației
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicare scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Introducere (timp necesar)

10 minute

Indicație de predare

Afișați termenii-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*.

Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Notă asupra respectului reciproc

Amintiți-le elevilor de nevoia de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații faceți referire la paragraful Memento privind respectul reciproc.

Termeni-cheie

etică: standardele care contribuie la determinarea a ceea ce este bun, corect și adecvat.

Prezentare

Introducere

Salutați elevii și distribuiți exemplarele din Manualul elevului. Cereți-le elevilor să-și scrie numele pe acestea.

Prezentați-vă, descrieți locul de muncă pe care-l aveți și spuneți câteva lucruri despre dumneavoastră. Subliniați faptul că sunteți voluntar Junior Achievement, organizație care reprezintă o sursă de inspirație și de pregătire a tinerilor pentru a avea succes în economia globală.

Descrieți pe scurt programul Etica în afaceri. Explicați-le că acesta a fost creat pentru a-i ajuta pe elevi să ia decizii etice pe măsură ce se pregătesc să intre pe piața forței de muncă și să devină parte din piața muncii globale.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă Manualul elevului la Lecția 1. Spuneți-le să aleagă unul dintre citate și să noteze un răspuns în spațiul prevăzut. Răspunsurile pot fi ceea ce cred ei că înseamnă citatul, să argumenteze dacă sunt de acord sau nu cu el, sau alte răspunsuri.

1. *Viața este suma alegerilor pe care le faci.*
  - Albert Camus (1913-1960), scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1957
2. *Pentru a reuși în afaceri în ziua de azi și pentru a fi recunoscut drept un talent, gândiți-vă și la ceilalți. Ajutați-vă subordonații să se dezvolte. Puneți nevoile majorității mai presus de nevoile unuia singur. Fiți parte dintr-o echipă. Colaborați.*
  - Barry Salzberg (n. 1953), CEO, Deloitte & Touche USA LLP
3. *Singurul lucru necesar pentru triumful răului este ca oamenii de bine să nu facă nimic.*
  - Citat atribuit lui Edmund Burke (1729-1797), scriitor și om politic britanic

Dacă timpul vă permite, cereți-le elevilor să împărtășească și clasei răspunsurile lor.

Definiți etica drept standardele care ne ajută să decidem ce este bine, corect și adecvat. Spuneți-le elevilor că, înainte de a afla mai multe despre etică, vor participa la o activitate care ne arată de ce este important să înțelegem ce anume înseamnă acest concept.

Activitate

Naufragiu pe Insula Etos

Citiți cu voce tare următorul scenariu:

Clasa intră într-o competiție despre etică și obține premiul întâi, care constă într-o croazieră tropicală. Fiecare va participa separat la activitățile de pe vasul de croazieră. În cea de-a doua zi, se dezlănțuie o furtună. Nava este avariata și începe să se scufunde. Echipajul navei conduce fiecare pasager către cea mai apropiată barcă de salvare. În următoarele zile, trei bărci de salvare plutesc în derivă și ajung la țarm în diferite zone ale aceleiași insule pustii. Insula are o lățime de câțiva kilometri, munți abrupti, o lagună cu apă proaspătă și o zonă întinsă și plată, parțial acoperită cu copaci.

Anunțați elevii că fiecare va primi informații despre unul dintre cele trei grupuri de pe bărcile de salvare, după care vor fi rugați să evalueze în mod individual situația grupului lor.

Distribuiți fiecărui elev un cartonaș cu scenariul „Naufragiu pe Insula Etos”, apoi rugați-i să deschidă *Manualul elevului* la Lecția 1.

Rugați-i să citească în gând ce scrie pe cartonaș și să răspundă la întrebările din Fișa de lucru individual „Despre supraviețuire” din manual. Fiecare elev deține un cartonaș din trei cu întâmplări diferite, însă întrebările sunt aceleași.

Acordați-le elevilor 5 minute pentru citirea întrebărilor și formularea răspunsurilor. Anunțați-i când mai au 1 minut până la finalizarea activității.

Ce observă elevii:

lăta rezumatul situației fiecărui grup de pe Insula Etos și întrebările la care elevii răspund.

Insula Etos – Scenariul A

Acest scenariu descrie grupul cel mai „înstărit”. În barca de salvare sunt mai puțini oameni și mai multă mâncare, mijloace protecție și unelte. Ei se pot concentra asupra confortului și a recreării, nu doar asupra modalităților de supraviețuire.

Insula Etos – Scenariul B

Acest cartonaș descrie un grup cu venit mediu. Sunt mai multe persoane decât în cazul grupului A, dar acestea au mai puțin acces la mâncare și protecție. Nu au unelte. Dacă vor munci din greu, pot supraviețui, însă este puțin probabil că vor prospera.

**Timp necesar
pentru
desfășurarea
activității**

25 de minute

Indicație de predare

Explicați faptul că termenul „etos” se referă la trăsături specifice unui grup de oameni.

Indicație de predare

Elevii ar putea întreba cine decide ce este etic și alte întrebări de clarificare. Asigurați-vă că tema și teme similare vor fi tratate în cadrul lecțiilor următoare, dar continuați discuția pe marginea importanței eticii într-un grup sau societate.

Pe lângă cele șapte lecții standard, programul *Etica în afaceri* include și cinci lecții suplimentare. Voluntarul sau profesorul poate decide să implementeze una sau chiar toate aceste lecții. Momentul recomandat pentru derularea lecției A este între prima lecție și a doua.

Insula Etos – Scenariul C

Acest cartonaș descrie un grup cu o existență sub nivelul sărăciei. În comparație cu scenariile A și B, pe această barcă se află cei mai mulți oameni. Au foarte puțină mâncare sau mijloace de protecție. Nu au unelte. Chiar dacă toți vor munci din greu, grupul nu va fi capabil să se susțină cu resursele disponibile.

Întrebări legate de scenariile de pe Insula Etos

1. Ce resurse ai, incluzând aici resursele materiale, precum mâncare, apă și barca, dar și resursele personale (abilități, aptitudini), precum abilitățile de supraviețuire și de muncă?
2. De ce ai avea nevoie, dacă ai fi nevoit să rămâi pe insulă mai mulți ani? Din nou, include atât resursele materiale, cât și pe cele personale (abilități, aptitudini).
3. Care sunt obiectivele voastre imediate?
4. Care sunt obstacolele sau provocările imediate?
5. Ce ar trebui să facă grupul tău în privința oamenilor care se rănesc sau se îmbolnăvesc și nu mai pot munci?

Grupați elevii folosindu-vă de cartonașele cu scenariul „Naufragiu pe Insula Etos” (A-C). (Toți elevii care au cartonașul A vor lucra împreună ș.a.m.d.)

Rugați fiecare grupă să atribuie următoarele roluri membrilor săi. Dacă sunt mai puțin de patru membri în grupă, unul dintre ei va avea mai mult de un rol. Fiecare elev care nu deține un rol specific va participa activ în cadrul discuției.

- Lider pentru dirijarea discuției.
- Secretar pentru notarea răspunsurilor grupelor.
- Raportor pentru a vorbi în numele grupei.
- Responsabil cu cronometrarea pentru a informa liderul în legătură cu timpul rămas

Rugați elevii să deschidă manualul la Lecția 1 și citiți, discutați și răspundeți în grup la întrebări. Secretarul desemnat ar trebui să noteze în manual răspunsurile grupelor pe măsură ce ele sunt date.

Acordați grupelor 15 minute pentru a răspunde la întrebări. Anunțați-i când mai au doar un minut până la finalizarea activității.

Ce observă elevii:

Mai jos se găsește o listă cu întrebările la care grupele trebuie să răspundă pe Fișa de lucru în grup „Despre supraviețuire” din *Manualul elevului*.

1. Ce resurse ai, incluzând aici resursele materiale, precum mâncare, apă și barca, dar și resursele personale (abilități, aptitudini), precum abilitățile de supraviețuire și de muncă?

2. De ce ai avea nevoie, dacă ai fi nevoit să rămâi pe insulă mai mulți ani? Din nou, include atât resursele materiale, cât și pe cele personale (abilități, aptitudini).
3. Care sunt obiectivele imediate?
4. Care sunt obstacolele sau provocările imediate?
5. Ce ar trebui să facă grupul tău în privința oamenilor care se rănesc sau se îmbolnăvesc și nu mai pot munci?
6. Ce alte resurse materiale sau personale (abilități, aptitudini) v-ar putea oferi celelalte grupuri?
7. Ce provocări sau obstacole materiale și personale (abilități, aptitudini) ar putea prezenta celelalte grupuri?
8. Care este planul de acțiune al grupului tău pentru a interacționa cu fiecare dintre celelalte două grupuri?

Odată ce fiecare grupă a răspuns la întrebări, rugați raportorul grupei A să citească pentru toată clasa răspunsul la fiecare întrebare, urmat de grupele B și C. Încurajați celelalte grupe să asculte, deoarece vor avea nevoie de informații pentru a lua o decizie în viitorul apropiat.

După ce fiecare grupă a înțeles mai bine celelalte scenarii, cereți fiecăreia să își recitească întrebările și să observe dacă răspunsurile lor s-au modificat în vreun fel. Rugați-i să își noteze noile răspunsuri cu un creion sau un pix de culoare diferită. Solicitați-le să fie foarte atenți la întrebarea 8, respectiv la planul lor de a interacționa cu celelalte grupuri.

Acordați grupelor 3 minute pentru a-și regândi răspunsurile. Anunțați-i când a mai rămas 1 minut din timpul acordat.

Odată ce fiecare grupă și-a regândit răspunsurile, rugați raportorul grupei A să citească noul plan cu privire la modul de a interacționa cu celelalte grupe. Cereți celorlalte două grupe să facă același lucru.

Odată ce fiecare grupă și-a prezentat răspunsurile, repetați definiția eticii și întrebați-i pe elevi care este legătura între această activitate și etică.

Subliniați următoarele lucruri, dacă elevii nu le-au menționat deja:

- Societatea este formată din grupuri autonome, cu resurse variate.
- Într-o societate există întotdeauna indivizi care nu își pot satisface nevoile și dorințele.
- Fiecare grup este conectat cu fiecare dintre celelalte grupuri, iar acțiunile unui grup îl afectează pe un altul, chiar și atunci când consecințele sunt neintenționate.
- Dacă fiecare individ din societate ia decizii bazate numai pe interesul personal, acest lucru afectează alte grupuri, care pot reacționa negativ.

Definiți termenul interdependență drept o caracteristică a unui grup în care acțiunile oricărui membru al grupului afectează un alt membru.

Întrebați elevii dacă sunt de acord că membrii unei comunități sau societăți sunt interdependenți.

Termeni-cheie:

Interdependență:

caracteristică a unui grup în care acțiunile oricărui membru al grupului afectează un alt membru.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați elevii și prezentați-vă.
- Oferiți informații despre programul Etica în afaceri.
- Prezentați activitatea de analiză a citatelor și amintiți-le despre nota privind respectul reciproc.
- Explicați-le elevilor că în această lecție vor învăța despre etică și despre faptul că deciziile etice sau cele lipsite de etică afectează pe toată lumea.

Activitate

- Distribuți cartonașele cu scenarii „Naufragiu pe Insula Etos” (A-C) și cereți-le elevilor să răspundă individual la întrebările din Manualul elevului.
- Formați grupe și rugați-le să răspundă la întrebările din Manualul elevului. Ascultați și dezvoltați răspunsurile elevilor.

Recapitulare

- Amintiți pe scurt termenii-cheie prezentați în această lecție.
- Recapitulați temele principale din cadrul exercițiului „Naufragiu pe Insula Etos”.
- Conduceți exercițiul „Recapitularea lecției într-un minut”; prezentați următoarea lecție.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Etica personală – Valori, obiective și alegeri

Prezentare generală

Elevii își analizează convingerile etice și propriile valori.

Își stabilesc obiective personale și formulează planuri de a le realiza în 1, 2 sau 10 ani.

Obiective

Elevii vor putea:

- Să-și evalueze propriile valori.
- Să-și planifice pașii necesari pentru împlinirea valorilor și a obiectivelor personale.
- Să recunoască importanța cunoașterii propriilor valori, pentru a evita deciziile lipsite de etică.

Pregătirea lecției

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor și pregătiți clasa pentru desfășurarea lecției.

Familiarizați-vă cu termenii-cheie și afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Citiți întrebările din activitatea „Ai face asta?” și înlăturați-le pe cele nepotrivite contextului.

Citiți activitatea „Obiectivele mele” și pregătiți o listă a propriilor dumneavoastră obiective, însoțite de clasificarea „așa da / așa nu”, pentru a le împărtăși cu elevii.

Durata recomandată

Această lecție necesită, în mod normal, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 poster „Luarea unei decizii etice”
- 25 de fișe de lucru „Stabilirea obiectivelor”

**Timp necesar
pentru derularea
activității**

45 minute

Prezentare

Introducere

Salutați elevii și distribuiți manualele.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați elevii să deschidă Manualul elevului la Lecția 2. Spuneți-le să aleagă unul dintre citate și să noteze un răspuns în spațiul prevăzut. Răspunsurile pot fi ceea ce cred ei că înseamnă citatul, să argumenteze dacă sunt de acord sau nu cu el, sau alte răspunsuri.

1. *Caracterul este mai ușor de păstrat decât de recuperat.*
  - Thomas Paine (1737-1809), scriitor american, teoretician politic și „părinte fondator” al Americii
2. *Faptul că răul este făcut de oameni care nu se decid niciodată dacă să fie buni sau răi este un adevăr trist.*
  - Hannah Arendt (1906-1975), teoretician politic germano-american
3. *Valorile sunt precum amprente. Nu seamănă între ele, dar le lași pe tot ceea ce faci.*
  - Elvis Presley (1935-1977), cântăreț și actor american

Dacă timpul vă permite, cereți-le elevilor să-și împărtășească răspunsurile cu restul clasei.

Întrebați-i dacă își amintesc definiția eticii din Lecția 1. Recapitulați termenul împreună cu ei. Întrebați-i dacă pot reda pe scurt importanța eticii. În cazul în care nu sunt menționate, subliniați următoarele lucruri:

- Trăim într-o lume interdependentă, în care suntem cu toții afectați de acțiunile celorlalți.
- Uneori, devine necesar să punem în balanță interesul personal și ceea ce este spre binele întregului grup.

Definiți următorii termeni-cheie:

- **Convingere** – Idee acceptată ca fiind adevărată.
- **Valori** – convingeri puternice care influențează acțiunile cuiva.
- **Dilemă etică** – Situație în care trebuie făcută o alegere pe baza unor valori conflictuale.
- **Obiectiv** – Țintă sau rezultat intenționat.

**Temp necesar
pentru
introducere**

5 minute

Termeni-cheie

Convingere

Idee acceptată ca fiind adevărată.

Valori

Convingeri puternice care influențează acțiunile cuiva.

Dilemă etică

Situație în care trebuie făcută o alegere pe baza unor valori conflictuale.

Obiectiv

Țintă sau rezultat intenționat.

Notă: unii termeni-cheie au înțelesuri multiple. Definițiile oferite sunt utilizate în contextul acestui program.

**Temp necesar
pentru
desfășurarea
activității 1**

15 minute

Indicație de predare

În funcție de timpul disponibil, nu uitați să rugați elevii să se întoarcă în centrul încăperii în timpul intervalului dintre întrebări.

Transmiteți-le elevilor că la sfârșitul lecției vor afla modul în care acești termeni sunt interconectați cu etica. Cereți-le elevilor să se uite la definițiile termenilor „convingere” și „valoare” și să vorbească despre diferența dintre cele două, folosind propriile cuvinte. Subliniați faptul că toți avem multe idei pe care le considerăm adevărate, însă ținem mai mult la unele dintre aceste convingeri decât la celelalte. Unele convingeri și idealuri sunt atât de puternice, încât se reflectă în acțiunile și alegerile noastre; ele constituie valorile noastre.

Solicitați-le elevilor să dea exemple de convingeri și valori. Dacă este nevoie, oferiți un exemplu: cineva ar putea crede că cel mai corect este să fii sincer, dar oare acționează el conform acestei convingeri într-o situație dificilă?

Rugați-i pe elevi să descrie ce se întâmplă atunci când cineva prețuiește două valori opuse. De exemplu, dacă cineva prețuiește educația și onestitatea, dar un răspuns sincer la un interviu ar putea duce la pierderea postului visat? Aceasta reprezintă o dilemă etică – o persoană trebuie să aleagă între două valori opuse.

Spuneți-le elevilor că vor participa la o activitate care să evedențieze legătura dintre convingeri, valori și dileme etice.

Activitatea 1

Ai face asta?

Rugați-i pe elevi să se ridice în picioare și să meargă spre centrul încăperii. Explicați-le că jumătatea stângă a clasei va fi zona DA, iar cea dreaptă zona NU.

Rugați-i pe elevii să ridice mâna dacă au convingerea că a fura este greșit. Dacă există elevi care nu vor ridica mâna, cereți-le să o ridice dacă sunt de părere că e bine ca cineva să fure de la ei. Explicați-le că veți citi cu voce tare întrebări despre furt. După fiecare întrebare, ei ar trebui să își aleagă răspunsurile mergând în partea potrivită a sălii: DA sau NU.

- Ați fura, dacă un prieten v-ar provoca să furați dintr-un magazin?
- Ați fura, dacă ați avea nevoie de mâncare sau medicamente și nu vi le-ați putea permite?
- Ați fura, pentru a asigura hrană sau medicamente unui prieten sau unui membru al familiei?

Lăsați elevii să comenteze în intervalul dintre întrebări, dar concentrați-vă asupra ideii conform căreia convingerile ar putea deveni o problemă atunci când cineva trebuie să acționeze conform lor sau atunci când trebuie să aleagă între valori opuse care prezintă o dilemă etică.

Dacă timpul vă permite, repetați activitatea, citind următoarele întrebări:

- Ați spune o mică minciună nevinovată, dacă ea nu ar răni pe nimeni?
- Ați minți pentru a nu da de necaz sau pentru a apăra pe cineva la care țineți?
- Ați minți, dacă ar ieși ceva bun din asta?

- Ați ucide pe cineva în legitimă apărare sau în apărarea prietenilor sau a familiei?
- Ați ucide pe cineva pentru a apăra un străin?
- Ați ucide pe cineva pentru a vă apăra proprietatea?

Rugați-i pe elevi să se întoarcă la locurile lor. Concluzionați spunându-le că dacă furtul, minciuna și crima sunt exemple extreme, oamenii au dileme etice în fiecare zi, atunci când valorile lor sunt în conflict.

Subliniați faptul că, de-a lungul vieții, se vor ivi dileme etice serioase. Reamintiți-le că o dilemă etică poate avea mai multe soluții, corecte sau greșite. Luarea unei decizii dificile „pe moment” poate duce la decizii lipsite de etică, care vor fi regretate mai târziu. Oferiți exemple de decizii care pot schimba cursul vieții unei persoane; de exemplu, șofatul sub influența alcoolului, copierea la un examen, consumul de droguri sau comportamentul violent.

Spuneți-le elevilor că o modalitate de a evita deciziile neetice, impulsive, este aceea de a avea obiective clare în viață. Dacă oamenii știu încotro se îndreaptă, este mai puțin probabil să aleagă un drum greșit.

Spuneți-le elevilor că în continuare vor avea ocazia să formuleze două obiective pe termen lung și să le analizeze sub criteriul „așa da/așa nu”, o modalitate de analiză care îi va ajuta să le și atingă

Activitatea 2

Fișa de lucru „Stabilirea obiectivelor”

Rugați-i pe elevii să deschidă manualul la Lecția 2. Distribuți fiecărui elev câte un exemplar al fișei de lucru „Stabilirea obiectivelor”.

Spuneți-le să citească obiectivele de la Lecția 2 și să adauge orice obiectiv la care s-au mai gândit. Cereți-le apoi să aleagă două obiective pe care și-ar dori să le atingă în următorii zece ani.

După ce s-au hotărât, cereți-le să stabilească obiective intermediare pe 5 ani, respectiv pe 1 an, și să le scrie pe fișa de lucru „Stabilirea obiectivelor”. Apoi, cereți-le să decidă dacă fiecare obiectiv este unul de natură personală, profesională sau amândouă.

Arătați-le elevilor fișa dumneavoastră, pregătită dinainte.

Folosind informațiile oferite la Lecția 2 din manual și opiniile elevilor, îndrumați-i să decidă asupra criteriilor de tipul „așa da / așa nu” care vor influența atingerea fiecărui obiectiv.

Dezbateți pe scurt cu elevii faptul că anumite decizii pot afecta opțiunile viitoare. Dacă o persoană ia o decizie lipsită de etică, ar putea fi nevoită să se oprească și să repare răul făcut, înainte de a-și continua drumul în viață.

**Temp necesar
pentru
desfășurarea
activității 2**

20 minute

Indicație de predare

Discutați cu profesorul despre posibilitatea de a le permite elevilor să lucreze ca parteneri sau în grupuri mici pentru această activitate, dar asigurați-vă că fiecare elev își completează fișa personală „Obiectivele mele”.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie pe care i-ați folosit pe parcursul prezentării. Reamintiți-le elevilor diferența dintre a avea o convingere și a acționa pe baza ei. În mod asemănător, oamenii pot distinge între bine și rău, însă pot continua să facă alegeri corecte sau greșite atunci când se confruntă cu o dilemă etică pentru care nu sunt pregătiți. Stabilirea obiectivelor și anticiparea modalităților de tipul „așa da / așa nu” e un mod de a evita deciziile impulsive.

Rugați elevii să deschidă manualul la Lecția 2 și să noteze opiniile lor despre ce au învățat în lecția de astăzi. Solicitați câteva păreri.

Prezentați-le elevilor tema lecției următoare, anunțându-i că vor învăța despre diferitele abordări în rezolvarea dilemelor etice.

Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați elevii.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le elevilor nota privind respectul reciproc.
- Demonstrați importanța analizării convingerilor și valorilor personale înainte de a lua decizii etice.

Activitate

- Derulați activitatea „Ai face asta?”
- Derulați activitatea de formulare a obiectivelor personale, folosind informațiile din Manualul elevului și din fișa de lucru „Stabilirea obiectivelor”.

Recapitulare

- Recapitulați pe scurt termenii-cheie prezentați pe parcursul lecției.
- Recapitulați importanța analizării convingerilor personale și a valorilor înainte de a lua decizii etice.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut” și prezentați tema următoarei lecții.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Dileme etice – Cum se iau deciziile?

Prezentare generală

Elevilor li se prezintă patru teorii importante ale eticii, pe care le aplică unor scenarii, analizându-și în același timp propria filozofie etică.

Obiective

Elevii vor fi capabili:

- Să-și recunoască presupunerile și convingerile despre etică și modul în care opiniile lor corespund teoriilor importante ale eticii.

Pregătirea lecției

Recapitulați obiectivul lecției și lista cu materiale. Stabiliți care este cea mai bună metodă de împărțire în grupe a elevilor și pregătiți sala pentru activitățile necesare.

Familiarizați-vă cu termenii-cheie. Dacă este posibil, afișați fiecare cuvânt nou într-un loc vizibil din clasă.

Citiți scenariile și înlăturați-le sau înlocuiți-le pe cele care ar putea fi prea controversate.

Afișați posterele „Filozofii în etică” la începutul lecției.

Durată recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale necesare

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 poster „Luarea unei decizii etice”
- 4 afișe „Filozofii în etică” (A-D)
- 25 de fișe „Evaluarea filozofiilor”

Concepte

Etică
Dilemă etică
Luarea deciziilor etice

Aptitudini

Analizarea informației
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicare scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termeni-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii către glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*. Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Timp pentru introducere

5 minute

Notă privind respectul reciproc

Amintiți-le elevilor de nevoia de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații, faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Timp necesar pentru desfășurarea activității 1

10 minute

Prezentare

Introducere

Salutați elevii și distribuiți-le manualele fiecăruia în parte.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați elevii să deschidă Manualul elevului la Lecția 3. Spuneți-le să aleagă unul dintre citate și să noteze un răspuns în spațiul prevăzut. Răspunsurile pot fi ceea ce cred ei că înseamnă citatul, să argumenteze dacă sunt de acord sau nu cu el, sau alte răspunsuri.

1. *Nevoile societății determină codul ei etic.*
  - Maya Angelou (n. 1928), scriitoare, actriță și poetă afroamericană, câștigătoare a Premiului Grammy
2. *Cel mai bun moment pentru a influența caracterul unui copil ar fi la o sută de ani înainte de nașterea sa.*
  - William R. Inge (1913-1973), dramaturg american
3. *Suntem conturați și modelați de ceea ce iubim.*
  - Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832), scriitor, poet și om de știință german

Dacă timpul vă permite, căutați voluntari care să-și împărtășească răspunsurile cu restul clasei.

Activitatea 1

Dilemele adolescentine

Recapitulați termenii-cheie „etică” și „dilemă etică”.

Anunțați-i pe elevi că vor învăța despre diferite abordări asupra celui mai bun mod de a soluționa o dilemă etică.

Rugați-i să deschidă manualul la Lecția 3. Explicați-le că vor avea 5 minute pentru a completa tabelul „Dilemele adolescentine”. Folosiți exemplele 1 și 2 pentru a-i ajuta să înceapă. Anunțați-i când mai au un minut.

Cereți-le elevilor să reflecteze asupra modului în care își rezolvă în mod normal dilemele etice cu care se confruntă. Îndrumați-i spre exercițiul „Cum soluționez dileme” din Manualul elevului. Acordați-le 3 minute elevilor pentru a nota răspunsurile. Anunțați-i când mai au doar un minut până la finalizarea activității.

Solicitați-le elevilor care se oferă voluntari să citească exemple de dileme etice, valori opuse și modalități de rezolvare a dilemelor. Spuneți-le elevilor că vor avea ocazia să analizeze modele de dileme utilizând patru abordări comune în etică.

Ce observă elevii:

Mai jos se află o descriere succintă a ceea ce elevii sunt rugați să facă.

Dileme adolescente (în Manualul elevului)

Elevii au la dispoziție un tabel cu trei coloane, având următoarele titluri: Dilema etică, Prima valoare aflată în conflict, A doua valoare aflată în conflict. Sunt prezentate două exemple, iar elevii sunt rugați să adauge cât mai multe exemple posibile în limita de timp alocat.

Cum soluționez dileme (în Manualul elevului)

Elevii au la dispoziție spații numerotate în care să își noteze răspunsurile.

Activitatea 2

Afișe „Filozofii în etică” și fișe „Evaluarea filozofilor”

Explicați-le elevilor că experții în etică nu sunt de acord cu existența unui singur mod în care o persoană ar trebui să determine soluția etică a unei dileme, dar există abordări generale.

Descrieți pe scurt fiecare dintre abordările următoare. Ilustrați-o pe fiecare dintre ele cu exemple actuale.

Arătați afișul corespunzător pe măsură ce revizuiți fiecare filozofie.

- Acționați după ce analizați consecințele. Decideți asupra a ceea ce face cel mai mult bine cât mai multor oameni.
- Acționați în baza a ceea ce ați fost învățați sau instruiți de către părinți, familie, profesori, antrenori sau prieteni.
- Acționați în funcție de atribuțiile de la locul de muncă sau în acord cu legea. Reanalizați-vă responsabilitățile și angajamentele.
- Acționați după ce faceți referire la convingerea proprie asupra răspunsului corect universal. Reanalizați-vă virtuțile personale, religia, sistemul de convingeri sau consecințe.

Spuneți-le elevilor că vor analiza mai multe scenarii, comparând abordările și decidând care dintre ele corespunde cel mai bine cu ceea ce cred ei. Distribuți-le elevilor fișele „Evaluarea filozofilor” și direcționați-i să stea aproape de mijlocul încăperii.

După ce citiți cu voce tare următoarele scenarii, întrebați-i pe elevi dacă în rezolvarea dilemei vor lua în calcul consecințele, educația, îndatoririle sau un principiu universal. Instruiți-i pe elevi să

**TimP necesar
pentru
desfășurarea
activității a doua**

25 de minute

se îndrepte către afişul care reprezintă abordarea lor preferată și să-și marcheze alegerea pe fișa „Evaluarea filozofilor” sub numărul dilemei desemnate. Pentru informarea lor, fiecare filozofie este rezumată în partea stânga a fișei de evaluare, alături de filozofii etice, filozofii sau termeni-cheie pe care îi pot verifica mai târziu, dacă își doresc mai multe informații.

Spuneți-le elevilor că pentru această activitate trebuie să se deplaseze spre afişul reprezentând abordarea pe care o consideră ca fiind cea mai bună. Pot însemna mai mult decât o singură alegere pe fișa de evaluare, dacă doresc să facă asta.

După fiecare tură, rugați-i pe consultanții voluntari să comenteze pe marginea deciziilor lor. Explicați-le elevilor că se pot deplasa spre un alt afiş, dacă cineva spune ceva care îi convinge să facă acest lucru. Apoi, spuneți-le să se deplaseze înapoi spre mijlocul încăperii. Repetați pașii cu scenariile rămase atât cât timpul va permite, acordându-le suficient timp pentru a discuta activitatea până la atingerea concluziei.

Dileme adolescentine

Dilema întâi

Adina o zărește pe una dintre cele mai apropiate prietene ale ei lipind un bilet pe rucsacul altei eleve la școală. Adina știe că această elevă nu este populară, iar vederea acestui bilet o va răni în mod cert, dar mai știe și faptul că ea a fost foarte supărată în ultima vreme. Adina se întreabă dacă ar trebui să dea jos acest bilet, deși prietena ei va fi furioasă pe ea.

Dacă ați fi în locul Adinei, care dintre abordări v-ar ajuta cel mai mult să decideți asupra a ceea ce ar trebui să faceți – consecințe, instruire, îndatoriri sau principiu universal?

Dilema a doua

Ana a fost prietena lui Radu și a Cristinei, cu mult înainte ca Radu și Cristina să aibă o relație. Acum, Cristina mărturisește că se întâlnește cu altcineva și nu se va despărți de Radu, dar nici nu îi va spune despre noul tip. Cristina o roagă să păstreze secretul, însă Ana consideră că îl trădează pe Radu de fiecare dată când acesta este de față.

Dacă ați fi în locul Anei, care dintre abordări v-ar ajuta cel mai mult să decideți asupra a ceea ce ar trebui să faceți – consecințe, instruire, îndatoriri sau principiu universal?

Dilema a treia

Maria este asistentul executiv al președintelui companiei. Când a ajuns la locul de muncă, ceva i-a distras atenția și a lovit portiera mașinii șefului ei când a deschis portiera. Maria știe că el ține la mașina lui și se va înfuria. Colega ei de muncă a văzut incidentul și a sfătuit-o să își mute mașina într-un alt loc și să pretindă că nu știe nimic despre accident.

Dacă ați fi în locul Mariei, care dintre abordări v-ar ajuta cel mai mult să decideți asupra a ceea ce ar trebui să faceți – consecințe, instruire, îndatoriri sau principiu universal?

Dilema a patra

Paul este instalator. El nu poate ține pasul cu plățile pentru tratamentele medicale neprevăzute ale fiului său. Un alt instalator îi spune că ar trebui să adauge cheltuieli fictive pe fiecare factură. Celălalt instalator spune că majoritatea oamenilor nu vor depune plângere, pentru că nu cunosc costurile.

Dacă ați fi în locul lui Paul, care dintre abordări v-ar ajuta cel mai mult să decideți asupra a ceea ce ar trebui să faceți – consecințe, instruire, îndatoriri sau principiu universal?

Dilema a cincea

Tina deține un restaurant. Clienții ei obișnuiți sunt supărați, deoarece o minoritate nedorită a început să frecventeze restaurantul. Clienții obișnuiți au rugat-o să refuze să-i servească pe noii clienți, altfel vor pleca. Ea nu vrea să piardă pe nimeni drept client.

Dacă ați fi în locul Tinei, care dintre abordări v-ar ajuta cel mai mult să decideți asupra a ceea ce ar trebui să faceți – consecințe, instruire, îndatoriri sau principiu universal?

Dilema a șasea

Domnul Tomescu este profesor de educație fizică la liceu și a aflat că una dintre jucătoarele lui este bătută acasă. Conform legii, trebuie să reclame acest lucru, dar ea îl imploră să nu spună nimic. Ea susține că știe ce este cel mai bine pentru ea.

Dacă ați fi în locul domnului Tomescu, care dintre abordări v-ar ajuta cel mai mult să decideți asupra a ceea ce ar trebui să faceți – consecințe, instruire, îndatoriri sau principiu universal?

Dilema a șaptea

Domnul Tomescu este profesor de educație fizică la liceu și a aflat că una dintre jucătoarele lui este bătută acasă. Conform legii, trebuie să reclame acest lucru, dar ea îl imploră să nu spună nimic. Ea susține că știe ce este cel mai bine pentru ea.

Dacă ați fi în locul domnului Tomescu, care dintre abordări v-ar ajuta cel mai mult să decideți asupra a ceea ce ar trebui să faceți – consecințe, instruire, îndatoriri sau principiu universal? Odată ce ați discutat ultimul scenariu, cereți-le elevilor să își punteze răspunsurile în fișa „Evaluarea filozofilor”. Chestionați elevii pentru a vedea ce metodă au ales de cele mai multe ori.

Notă

Pe lângă cele șapte lecții standard, programul *Etica în afaceri* include și cinci lecții suplimentare. Consultantul voluntar sau profesorul poate alege să desfășoare oricare sau toate aceste lecții adiționale. Recomandarea noastră pentru predarea lecției suplimentare B este între lecțiile 3 și 4.

Spuneți-le elevilor că experții nu cad întotdeauna de acord asupra celei mai bune modalități de soluționare a unei dileme etice, dar că există abordări comune pe care ei le pot utiliza în vederea luării deciziei.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie prezentați în cadrul lecției.

Rugați-i pe elevi să deschidă manualul la Lecția 3. În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, îndrumați-i să-și noteze gândurile legate de ceea ce au învățat despre etică în timpul acestei prezentări. Solicitați-le voluntarilor să-și împărtășească observațiile.

Prezentați-le elevilor tema următoarei lecții. Dacă intenționați să derulați lecția suplimentară B, spuneți-le că vor învăța despre eroi, modele și mentori și despre cum pot contribui ei la luarea deciziei etice. Dacă mergeți direct la Lecția 4, spuneți-le elevilor că vor învăța câteva întrebări practice utile, pe care și le pot pune în momentul luării unei decizii etice.

Mulțumiți-le elevilor pentru participare și strângeți manualele, urmând ca acestea să fie folosite în lecția următoare.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi și distribuiți-le Manualul elevului.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le nota privind respectul reciproc.
- Introduceți conceptul de „teorii multiple” pentru rezolvarea dilemelor etice.

Activități

- Derulați activitatea „Tabelul dilemelor adolescente” din Manualul elevului.
- Derulați activitatea care implică afișele cu filozofii și fișele de evaluare.
- Rugați-i pe elevi să își calculeze punctajele. Chestionați clasa privind teoriile utilizate în mod curent.

Recapitulare

- Recapitulați pe scurt termenii-cheie folosiți pe parcursul lecției.
- Derulați activitatea „Recapitularea de un minut”, prezentați tema următoarei lecții.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Etica muncii – Luarea deciziilor etice

Prezentare generală

Elevii explorează un model de luare a deciziilor etice și își evaluează procesele proprii de luare a deciziilor.

Obiective

Elevii vor putea:

- Să aplice un proces de luare a deciziilor etice pentru rezolvarea dilemelor de la locul de muncă.
- Să evalueze posibilele schimbări la propriile procese decizionale.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați obiectivul lecției și lista cu materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor și pregătiți sala pentru activitățile necesare.

Familiarizați-vă cu termenii-cheie. Dacă este posibil, afișați fiecare cuvânt nou într-un loc vizibil din clasă.

Recapitulați diagrama din fișa „Etapă pentru luarea deciziilor etice” și pregătiți exemple edificatoare.

Durata recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 25 de fișe „Etapă pentru luarea deciziilor etice”

Concepte

etică
Dileme etice
Grup cointerestat
Ofițer de etică
Luarea deciziilor etice
Valori

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicarea scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*. Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

**Timp necesar
pentru
introducere**

5 minute

**Notă privind
respectul
reciproc**

Amintiți-le elevilor de nevoia de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații, faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Termeni-cheie

Ofițer de etică: un individ din cadrul unei organizații, numit să supravegheze comportamentul etic și să intervină, dacă este necesar.

Grup cointeresat: orice persoană sau grup direct afectat de o afacere.

**Timp necesar
pentru
desfășurarea
activității**

35 de minute

Prezentare

Introducere

Salutați-i pe elevi și apoi distribuiți *Manualul elevului*.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția 4. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să noteze răspunsul în spațiul prevăzut. Răspunsurile pot fi ceea ce cred ei că înseamnă citatul, să argumenteze dacă sunt sau nu de acord cu el, sau alte răspunsuri.

1. *Există întotdeauna o soluție ușoară la fiecare problemă umană – curată, plauzibilă și greșită.*

– H.L. Mencken (1880-1956), editor, scriitor și critic american

2. *O problemă bine definită este o problemă pe jumătate rezolvată.*

3. *Ceea ce face un om atunci când este luat prin surprindere arată, cu siguranță, cel mai bine ce fel de om este.*

C.S. Lewis (1898-1963), scriitor și om de știință irlandez

Dacă timpul vă permite, solicitați-le voluntarilor să-și împărtășească răspunsurile cu restul clasei.

Reamintiți-le elevilor că iau decizii etice în fiecare zi și vor continua să facă acest lucru atunci când vor intra pe piața muncii. Spuneți-le elevilor că astăzi își vor analiza propriul proces decizional și vor învăța o serie de întrebări pe care ei înșiși le pot adresa atunci când au de-a face cu o dilemă etică. Ei vor explora situațiile și din perspectiva grupurilor cointeresate sau a ofițerilor de etică.

Definiți un grup cointeresat ca fiind orice persoană sau grup afectat în mod direct de o afacere. Acesta ar putea include actori interesați din cadrul companiei, precum și furnizori, clienți sau membri ai comunității.

Definiți ofițerul de etică drept un individ din cadrul unei organizații, numit să monitorizeze comportamentul etic și să intervină, dacă este cazul.

Activitate

Gândește, grupează, împărtășește: Dileme la locul de muncă

Organizați elevii în perechi. Rugați-i să deschidă manualul la Lecția 4. Îndrumați-i să citească dilema întâi în gând și apoi să răspundă la întrebări, la finalul scenariului. Rugați-i pe elevi să-și

împărtășească răspunsurile cu partenerii lor. Solicitați voluntari care să-și prezinte răspunsurile pe scurt colegilor. Îndrumați-i pe elevi să citească în gând dilema a doua și să răspundă la întrebări, la finalul scenariului.

Rugați-i pe elevii să-și împărtășească răspunsurile cu partenerii lor. Solicitați voluntari care să-și prezinte răspunsurile pe scurt colegilor.

Ce citesc elevii:

Mai jos se află dilemele și întrebările din *Manualul elevului*:

Dilema întâi:

Ești foarte mândru că ești un angajat bun, mai ales că muncești din greu și respecti regulile. Șefa ta te cheamă în biroul ei și îți spune că ai fost ales pentru a testa o nouă procedură de contabilitate pentru companie. Pe măsură ce îți explică procedura, te simți tot mai stânjenit. Ai impresia că încearcă să se folosească de tine pentru a fura bani din companie. Ar trebui să raportezi acest lucru, dar știi, în același timp, că șeful este totodată un bun prieten al ei. Mai mult, ai văzut-o concediind oameni care nu i-au plăcut. Întotdeauna ai considerat că, dacă ceva de genul acesta se va întâmpla, ți-ar fi ușor să procedezi corect. Însă ai nevoie de acest loc de muncă și nu știi ce să faci mai departe. Cum vei proceda?

Răspunde la următoarele întrebări în spațiul prevăzut:

- Cum vei privi luarea unei decizii în această situație?
- Ce decizie vei lua?

Dilema a doua:

Lucrezi în echipa de vânzări a companiei de mulți ani. Ai fost promovat anul trecut în postul de agent-șef de vânzări, coordonându-i pe toți ceilalți angajați din departament. În mod normal, munca ta este ușoară. Oamenii de vânzări mai noi lucrează cel mai mult cu clienții și încasează banii, în timp ce tu doar îi supraveghezi. În seara aceasta îl prinzi pe unul dintre agenții de vânzări furând bani din casă. Deși ai mai raportat un astfel de lucru, de data aceasta cel pe care îl prinzi furând îți este prieten. Știi că prietenul tău are foarte mare nevoie de bani și nu ar fura dacă nu s-ar afla într-o astfel de situație. A promis să returneze banii și îl poți acoperi pentru o perioadă scurtă de timp, până când își rezolvă problemele. Totuși, procedura oficială a companiei îți cere să contactezi paznicul și să înaintezi un raport pentru furt. Cum vei proceda?

Răspunde la următoarele întrebări în spațiul prevăzut:

- Cum vei privi luarea unei decizii în această situație?
- Ce decizie vei lua?

Întrebați-i pe elevi cât de dificilă a fost luarea acestor decizii. Reamintiți-le că vor avea de-a face cu dileme etice și, uneori, o situație dificilă se va ivi în mod neașteptat. Îndrumați-i să recitească dilema întâi și să răspundă la întrebările chestionarului „Luarea deciziilor etice la locul de muncă” de la Lecția 4 din Manualul elevului.

Solicitați voluntari care să-și împărtășească răspunsurile la întrebările finale de la pasul trei cu restul clasei. V-ați schimbat decizia în momentul în care ați folosit lista pentru luarea deciziilor spre a vă analiza alegerea? De ce credeți că soluția voastră s-a schimbat sau nu?

Rugați-i pe elevi să recitească dilema a doua de la Lecția 4 din *Manualul elevului*. Îndrumați-i să răspundă la întrebările din manual.

Solicitați voluntari care să-și împărtășească răspunsurile la întrebările finale de la pasul trei cu restul clasei. V-ați schimbat decizia în momentul în care ați folosit lista pentru luarea deciziilor spre a vă analiza alegerea? De ce credeți că soluția voastră s-a schimbat sau nu?

Ce observă elevii:

Mai jos se află întrebările din chestionarul „Luarea deciziilor etice la locul de muncă” din *Manualul elevului*.

Luarea deciziilor etice la locul de muncă

Pasul unu: Definește problema și alternativele.

- Care este dilema? Ce valori se află în conflict?
- Am nevoie de mai multe informații?
- Care sunt opțiunile mele?

Pasul doi: Evaluează alternativele.

- Care sunt grupurile cointeresate? Cum le va afecta decizia mea?
- Cine sunt ofițerii de etică? Trebuie să îi includ și pe ei în luarea acestei decizii?
- Este vreuna dintre opțiunile mele ilegală?
- Mă voi simți vinovat(ă) pentru vreuna dintre opțiuni?
- Ce decizie voi lua dacă aceasta îmi va afecta familia și prietenii?
- Ce decizie voi lua dacă aceasta va ajunge în mass-media?
- Ce alegere ar face persoana cu cel mai înalt spirit etic pe care o cunosc?
- Cui îi pot cere un sfat? (Scrie numele.)

Pasul trei: Ia o decizie.

- Luând în considerare toți factorii, care este decizia cea mai potrivită din punct de vedere etic?

Decizia ta s-a schimbat când ai folosit întrebările din cadrul exercițiului „Luarea deciziilor la locul de muncă” pentru a-ți analiza alegerea? De ce crezi că soluția ta s-a schimbat sau nu?

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie pe care i-ați folosit pe parcursul prezentării. Întrebați-i pe elevi dacă au nevoie să își modifice procesul de luare a deciziilor etice.

Distribuiți fiecărui elev fișa „Etapă pentru luarea deciziilor etice”. Îndemnați-i să o revizuiască singuri în momentul în care se întâlnesc cu o dilemă viitoare.

Rugați elevii să deschidă manualul la Lecția 4. În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i să-și scrie părerile în legătură cu ceea ce au învățat despre etică în cursul acestei lecții. Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile. Prezențați-le elevilor tema lecției viitoare. Dacă intenționați să desfășurați Lecția suplimentară C, spuneți-le că vor învăța despre erorile de logică și vor avea ocazia să-și testeze noile cunoștințe într-o competiție. În cazul în care veți merge direct la Lecția 5, informați-i că vor învăța despre etica organizațională și despre cum fiecare loc de muncă are responsabilitățile și provocările sale etice.

Mulțumiți-le elevilor pentru participare, apoi strângeți manualele.

Timpu pentru recapitulare

5 minute

Indicație de predare

Pe lângă cele șapte lecții standard, programul JA Etica în afaceri include și cinci lecții suplimentare. Consultantul voluntar sau profesorul poate alege să desfășoare oricare sau toate aceste lecții adiționale. Recomandarea noastră pentru predarea lecției suplimentare C este între lecția a patra și cea a cincea.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Prezențați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le nota privind respectul reciproc.
- Amintiți-le elevilor că vor avea de-a face cu decizii etice în fiecare zi, inclusiv la locul de muncă.

Activități

- Organizați elevii în perechi.
- Elevii citesc dilemele și își împărtășesc răspunsurile cu partenerii lor.
- Elevii recites dilemele și aplică chestionarul din fișa „Etapă pentru luarea deciziilor etice”.
- Voluntarii își rezolvă neînțelegerile, după ce aplică noii pași.

Recapitulare

- Recapitulați pe scurt termenii-cheie prezentați pe parcursul lecției.
- Amintiți-le elevilor că vor avea de-a face cu decizii etice în fiecare zi, inclusiv la locul de muncă.
- Încurajați-i să-și pună aceste întrebări când au de-a face cu următoarea lor dilemă etică.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut”; prezentați tema următoarei lecții.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Concepte

etică
Dilemă etică
etică organizațională
Provocările eticii în
responsabilitățile
locului de muncă

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziei
Comunicare scrisă
și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a
datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii-cheie
într-un loc vizibil din
clasă sau direcționați
elevii spre glosarul de
la sfârșitul *Manualului
elevului*.
Termenii-cheie din
ghid sunt evidențiați cu
caractere bold la prima
referință în text.

Etica organizațională

Prezentare generală

Elevii explorează obligațiile profesionale și conflictele etice dintre diferite departamente ale unei companii. Lucrând în echipe, ei își pun în aplicare cunoștințele într-o situație de viață reală.

Obiective

Elevii vor putea:

- Să rezume conflictele etice pe măsură ce situațiile variază în funcție de locul de muncă și de departamentul din cadrul unei companii.
- Să identifice potențialele dileme etice cu care se confruntă fiecare departament.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați obiectivul lecției și lista cu materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor și pregătiți sala pentru activitățile necesare.

Familiarizați-vă cu termenii pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare nou concept într-un loc vizibil din clasă.

Durata recomandată

0 lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale necesare

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 poster „Luarea unei decizii etice”
- 6 fișe „Etica în departamentele unei companii”
- 6 coli albe de hârtie (nu sunt incluse în set)

Prezentare

Introducere

Salutați elevii, apoi distribuiți-le manualele.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția 5. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

1. *Cea mai mare corporație, asemenea celui mai umil cetățean, trebuie să țină cont de voința oamenilor.*
  - Theodore Roosevelt (1858-1919), al douăzeci și șaselea
2. *Fie că este vorba despre a-ți minți vecinul sau a fraudă o mare corporație, orice acțiune are în final un impact asupra indivizilor – în bine sau în rău.*
  - John C. Maxwell (n. 1947), scriitor american, orator și consultant
3. *Primul pas în evoluția eticii îl reprezintă un simț al solidarității cu alte ființe umane.*
  - Albert Schweitzer (1875-1965), teolog alsacian, om de știință și umanist, laureat al Premiului Nobel pentru Pace în 1952

În cazul în care timpul vă permite, solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile cu restul clasei.

Organizați clasa în șase grupe și rugați fiecare grupă să atribuie următoarele roluri membrilor săi. Dacă sunt mai puțin de patru membri într-o grupă, un elev ar putea deține mai multe roluri.

- Lider pentru dirijarea discuției
- Secretar pentru notarea răspunsurilor grupei.
- Raportor pentru a vorbi în numele grupei.
- Responsabil cu cronometrarea pentru a informa liderul în legătură cu timpul rămas.

Împărțiți câte o coală albă fiecărei grupe. Rugați-i pe membrii fiecărei grupe să facă un brainstorming și să noteze cât mai multe locuri de muncă în 2 minute. Spuneți-le când să înceapă și anunțați-i când mai au doar 15 secunde.

După expirarea timpului, cereți grupelor să numere câte locuri de muncă au enumerat. Determinați care dintre ele a înregistrat cele mai multe răspunsuri și anunțați grupa câștigătoare. Spuneți-le că următoarea temă va fi să bifeze fiecare loc de muncă din lista lor care s-ar putea confrunta cu o dilemă etică. Acordați grupei 2 minute pentru a pregăti răspunsurile.

timp pentru
introducere

10 minute

Notă privind respectul reciproc

Amintiți-le elevilor de nevoia de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc.”

Termeni-cheie

Etica

organizațională:

Interacțiunile diferitelor roluri etice profesionale dintr-o afacere, de obicei, în funcție de departament.

Anunțați-i pe elevi când mai au un minut până la finalizarea activității. Spuneți-le că toate locurile de muncă au obligații și responsabilități și că toate sunt predispuse la dileme etice.

Definiți etica organizațională drept interacțiunile diferitelor roluri etice profesionale dintr-o afacere, de obicei, în funcție de departament.

Explicați-le elevilor că o companie este compusă din departamente multiple, iar fiecare departament are o provocare etică unică. O persoană din cadrul unui departament are responsabilități diferite în comparație cu o persoană dintr-un alt departament, fiecare confruntându-se cu dileme diferite. De exemplu, prioritatea departamentului de vânzări din cadrul unei companii de jucării constă în faptul că produsele trebuie să fie amuzante și atrăgătoare, în timp ce prioritatea departamentului legislativ este aceea ca jucăriile să fie sigure. Prioritățile diferite pot cauza dileme unice pentru fiecare dintre aceste departamente.

Spuneți-le elevilor că în această lecție vor învăța despre o companie care se află într-o situație de criză și despre modul în care fiecare departament din cadrul companiei are de-a face cu provocări unice datorate obligațiilor, responsabilităților și valorilor personale.

Activitate

Etica în departamentele unei companii

Citiți cu voce tare pentru toată clasa următorul scenariu:

O companie în situație de criză

Lucrați pentru compania „Vitamine miraculoase pentru copii”, o afacere care a conceput o nouă vitamină pentru copiii cu vârste sub 10 ani. Vitamina previne unele boli ale copilăriei și întărește sănătatea generală a copiilor. În țările în care malnutriția este răspândită, rata de supraviețuire a copiilor a crescut cu mai mult de 20% ca urmare a administrării acestei vitamine.

Un angajat al companiei, supărat după o neînțelegere cu șeful său, ia sticle cu produsul de pe rafturile mai multor magazine și falsifică vitaminele. El pune apoi produsul la loc în magazine. Înlocuirea nu este observată și mai mulți copii mor din cauza produsului contaminat.

Încrederea vânzătorilor și a consumatorilor în produsul vostru scade.

Deși compania nu este direct vinovată pentru decese, experții în siguranța produselor avertizaseră anterior compania că modul în care se face ambalarea produsului l-a făcut vulnerabil la falsificare. Din cauza costurilor ridicate necesare schimbării ambalajului, compania a ignorat avertismentul.

Timp necesar
pentru
desfășurarea
activității

30 de minute

De asemenea, procesul scump de cercetare care a dus la dezvoltarea produsului miraculos a fost parțial finanțat printr-un împrumut acordat de organizația „Copii sănătoși în toată lumea”. În schimb, compania voastră a promis să vândă produsul la un preț mai mic țărilor în curs de dezvoltare. Compania este capabilă să ajute aceste țări prin vinderea produsului cu un preț mai mare către țările mai bogate.

Ca urmare a apariției crizei, țările bogate au încetat să mai cumpere produsul, dar cererea este în continuare foarte mare în țările aflate în curs de dezvoltare. Cea mai mare parte dintre produse sunt acum vândute ieftin.

Întrebați-i pe elevi dacă au vreun comentariu privind scenariul.

Distribuiți fiecărei grupe câte o fișă „Etica în departamentele unei companii”. Explicați-le elevilor că fiecare fișă reprezintă un profil al unui angajat din cadrul companiei. Fișa conține departamentul în care lucrează angajatul, descrierea postului și dilema unică de care se lovește acesta.

Indicați fiecărei grupe să citească informațiile profilului și alegerile pe care angajatul le are de făcut ca răspuns la dilemă. Rugați grupele să discute și să își înregistreze răspunsurile pentru care angajatul ar putea selecta sau nu acea soluție.

Încurajați-i pe elevi să dezvolte și să analizeze o a treia soluție proprie, dacă nu sunt de acord cu primele două. Instruiți grupa să completeze porțiunea de jos a fișei prin enumerarea alegerilor pe care grupa le recomandă și să justifice decizia, folosind elemente specifice.

Anunțați-i pe elevi când mai au doar un minut până la finalizarea activității.

Puneți raportorul fiecărei grupe să prezinte pe scurt profilul angajatului, dilema și recomandarea. Rugați fiecare grupă să își justifice recomandările, folosind elemente specifice. Reamintiți-le elevilor să folosească propriile cuvinte în cadrul rezumatului, fără să citească de pe fișă.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie prezentați în cadrul lecției. Reamintiți-le elevilor că o companie are mai multe departamente și locuri de muncă care se confruntă cu diferite dileme etice.

Rugați-i pe elevi să deschidă manualul la Lecția 5. În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i să își scrie părerile legate de ceea ce au învățat despre etică în cursul acestei lecții. Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile.

Prezentați-le elevilor tema următoarei lecții. Dacă intenționați să desfășurați Lecția suplimentară D, spuneți-le că vor învăța mai multe despre etica organizațională prin exemplul „etica de marketing versus propaganda lipsită de etică”. În cazul în care treceți direct la Lecția 6, anunțați-i că vor examina responsabilitatea socială în afaceri.

Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Indicație de predare

Pe lângă cele șapte lecții standard, programul *Etica în afaceri* include și cinci lecții suplimentare. Consultantul voluntar sau profesorul poate alege să implementeze oricare sau toate aceste lecții adiționale. Recomandarea noastră pentru predarea lecțiilor suplimentare D este între lecțiile 5 și 6.

Timp pentru recapitulare

5 minute

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le nota privind respectul reciproc.
- Explicați-le că, în cadrul lecției de astăzi, vor învăța că locurile de muncă au obligații și responsabilități, precum și dileme etice specifice.

Activități

- Derulați activitatea „Provocări etice la locul de muncă”.
- Derulați activitatea de grup „Etica în departamentele unei companii”.

Recapitulare

- Recapitulați concepțiile conform cărora toate locurile de muncă au obligații și responsabilități, precum și dileme etice specifice.
- Derulați activitatea „Recapitulare de un minut”, prezentați tema următoarei lecții.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Responsabilitatea socială

Prezentare generală

Lucrând în grupe, elevii explorează două teorii cunoscute, dar contradictorii, ale responsabilității sociale în etica în afaceri și își compară convingerile și comportamentele personale cu ambele teorii.

Obiective

Elevii vor putea:

- Să recunoască și să aplice două teorii cunoscute ale responsabilității sociale în etica afacerilor.
- Să-și evalueze valorile personale.

Pregătirea lecției

Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le elevilor nota privind respectul reciproc.

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor în grupe și pregătiți clasa pentru desfășurarea activităților.

Familiarizați-vă cu termenii-cheie pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Recapitulați teoriile responsabilității sociale prezentate în cadrul lecției și luați în considerare exemple adecvate pentru ilustrarea fiecăreia.

Durata recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 6 fișe „Responsabilitate socială”
- 6 seturi de abțibilduri „Responsabilitate socială”

Concepte

Obligații etice
Profit
Teoriile responsabilității sociale
Parte interesată
Acționar

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziei
Comunicare scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*. Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Prezentare

Timp pentru Introducere

5 minute

Notă privind respectul reciproc

Amintiți-le elevilor de nevoia de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații, faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Introducere

Salutați-i pe elevi și distribuiți-le manualele.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția 6. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

1. *Este nevoie de 20 de ani pentru a construi o reputație și de cinci minute pentru a o distruge. Dacă vă gândiți la acest aspect, veți face lucrurile diferit.*
  - Warren Buffett (n. 1930), om de afaceri și filantrop american
2. *Întotdeauna este momentul potrivit pentru a face ceea ce e corect.*
  - Martin Luther King Jr. (1929-1968), activist american pentru drepturile civile și pastor
3. *Obligația socială este mult mai importantă decât susținerea unor cauze nobile. Aceasta include orice lucru care are impact asupra oamenilor și a calității vieții.*
  - William Ford Jr. (n. 1957), director executiv al consiliului director, Ford Motor Company

Dacă timpul vă permite, solicitați voluntari care să împărtășească răspunsurile lor întregii clase.

Explicați-le elevilor că, exact ca indivizii, și companiile trebuie să ia decizii etice în fiecare zi. Spuneți-le elevilor că vor învăța despre două teorii pe care companiile le utilizează pentru a-și ghida procesul de luare a deciziilor etice.

Întrebați-i pe elevi:

- O companie are obligația de a realiza profit?
- O companie are obligația de a respecta legea?

Explicați-le că există două teorii cunoscute, dar contradictorii privind responsabilitățile sociale ale unei companii. Spuneți-le elevilor că vor învăța despre aceste teorii mai târziu în cadrul lecției, dar mai întâi vor participa la o activitate care se concentrează pe examinarea convingerilor pe care le au despre responsabilitatea socială.

Activitatea 1

Spectrul responsabilității sociale

Definiți termenul **profit** ca reprezentând banii pe care o companie îi deține după ce toate cheltuielile au fost achitate. Definiți **responsabilitatea socială** drept obligația unei afaceri de a maximiza efectele pozitive și a reduce la minimum efectele negative ale deciziilor sale etice. Spuneți-le elevilor că veți citi o serie de afirmații și îi veți întreba dacă sunt de acord sau nu cu fiecare dintre ele.

Denumiți o jumătate a sălii „acord” și cealaltă „dezacord”. Rugați-i pe elevi să stea în centrul încăperii.

Citiți cu voce tare prima afirmație din „Spectrul responsabilității sociale”. Rugați-i pe elevi să meargă în partea „acord” a clasei, dacă sunt de acord cu ea sau în partea „dezacord”, dacă nu sunt de acord. Pot rămâne în centru dacă sunt indeciși. Permiteți-le elevilor să observe unde se duc colegii lor și apoi citiți următoarea afirmație.

Afirmațiile din „Spectrul responsabilității sociale”:

1. Responsabilitatea principală a unei afaceri este aceea de a obține profit.
2. Dacă o afacere trebuie să aleagă între profit și a oferi un beneficiu în plus societății, profitul ar trebui să fie întotdeauna factorul decisiv.
3. Cât timp respectă legea, o afacere este etică.
4. Responsabilitatea principală a unei afaceri este aceea de a oferi ceea ce este cel mai bun pentru societate sau comunitate.
5. Dacă o afacere trebuie să aleagă între profit și a oferi societății ce este mai bine pentru ea, ce este cel mai bine pentru societate cântărește mai greu în balanță.
6. Afacerea are obligația de a proteja mediul, chiar dacă reduce din profit sau mărește prețul unui produs.

Explicați faptul că experții sunt de acord că o afacere are patru obligații: financiară, legală, etică și obligații adiționale. Totuși, experții interpretează diferit modul în care obligațiile ar trebui îndeplinite. Teoriile ce definesc cele două extreme de interpretare sunt cea clasică și cea a grupurilor cointeresate.

Explicați că elevii care au fost de acord cu primele trei afirmații sunt în concordanță cu elementele teoriei clasice a responsabilității sociale. Elevii care au fost de acord cu ultimele trei afirmații sunt în concordanță cu elementele teoriei grupurilor cointeresate a responsabilității sociale.

Spuneți-le elevilor că un **grup cointeresat** este definit drept o persoană sau un grup afectat direct de o afacere. Acesta poate include actori interesați din cadrul companiei, precum și furnizori, clienți sau membri ai comunității.

Definiți **acționarul** drept o persoană sau o afacere care deține capital în cadrul unei companii cu scopul de a obține profit. Teoria clasică susține că principala obligație a afacerii este față de acționar.

TimP necesar
pentru
activitatea 1

15 minute

Termeni-cheie

Profit: banii pe care îi face o companie, după ce toate cheltuielile au fost achitate.

Responsabilitate socială: obligația unei afaceri de a maximiza efectele pozitive și a minimiza efectele negative ale deciziilor sale etice.

Obligațiile unei afaceri	Teoria clasică	Teoria grupurilor cointeresate
<p>Etică</p> <p>Ca parte a procesului decizional, o afacere ia în considerare obligațiile etice față de societate, străduindu-se să nu facă niciun rău, ci să fie benefică comunității din care face parte.</p>	<p>O afacere ar trebui să nu facă niciun rău, mai ales dacă acesta poate duce la un proces.</p> <p>Totuși, a preveni daunele și a face bine sunt opționale și ar trebui luate în calcul doar dacă nu va fi afectat profitul.</p>	<p>O afacere ar trebui să nu provoace niciun rău.</p> <p>O afacere ar trebui să încerce să întrevadă orice daună care s-ar putea ivi și să încerce să o prevină.</p> <p>O afacere ar trebui să fie sigură că produsele și serviciile sale fac bine societății.</p>
<p>Obligații adiționale</p> <p>O afacere are obligația de a-și aduce contribuția în cadrul societății și al comunității, dincolo de produsele sau serviciile pe care le oferă.</p>	<p>O afacere nu ar trebui să cheltuiască bani sau resurse pentru obligații opționale, dacă rezultatul acțiunii nu va aduce sporirea profitului.</p>	<p>O afacere ar trebui să contribuie în mod pozitiv în cadrul comunității și al societății, chiar și atunci când acest lucru nu promovează direct interesele sale de afaceri.</p>

Activitatea 2

Poster și abțibilduri „Responsabilitate socială”

Organizați clasa în șase grupe și rugați fiecare grupă să atribuie unul dintre următoarele roluri membrilor săi. Dacă sunt mai puțin de patru membri într-o grupă, un elev poate juca mai multe roluri:

- Lider pentru dirijarea discuției.
- Secretar pentru notarea răspunsurilor grupei.
- Raportor pentru a vorbi în numele grupei.
- Responsabil cu cronometrarea pentru a informa liderul în legătură cu timpul rămas.

Distribuiți posterele „Responsabilitate socială” și un set de abțibilduri fiecărei grupe. Spuneți-le elevilor că fiecare grupă trebuie să decidă dacă afirmațiile despre afaceri de pe fiecare abțibild reflectă cel mai bine teoria clasică sau pe cea a grupurilor cointeresate.

Timp necesar
pentru
activitatea 2

20 minute

Instruiți-i să pună fiecare abțibild în coloana corespunzătoare a tabelului. Dacă elevii nu pot cădea de acord, abțibildul ar trebui așezat în mijloc. Reamintiți-le să utilizeze ca referință tabelul comparativ al teoriilor responsabilității sociale, de la Lecția 6 din Manualul elevului.

Când grupa a terminat de așezat abțibildurile, rugați-i pe cei care le-au așezat în mijloc să specifice care sunt afirmațiile asupra cărora nu au putut cădea de acord. Întrebați restul clasei unde au așezat abțibildurile și de ce au procedat astfel.

Mai jos se află alegerile recomandate pentru fiecare afirmație (în funcție de număr) și o scurtă explicație.

1. Teoria clasică (focus principal pe profit)
2. Teoria grupurilor cointeresate (contribuie social, nu ia în considerare doar profitul)
3. Teoria grupurilor cointeresate (focus pe profit și pe grupurile cointeresate)
4. Teoria clasică (etic înseamnă legal și cel mai profitabil)
5. Teoria clasică (etic înseamnă legal și cel mai profitabil)
6. Teoria clasică (prevenirea răului este opțională, în limita legii)
7. Teoria clasică (focus principal pe profit)
8. Teoria grupurilor cointeresate (contribuie social, nu ia în considerare doar profitul)
9. Teoria clasică (profit cu respectarea exactă a legii)
10. Teoria părților interesate (focus atât pe profit, cât și pe părțile interesate)
11. Teoria clasică (focus principal pe profit pentru patroni și acționari)
12. Teoria grupurilor cointeresate (alege obligații adiționale pentru a contribui în mod pozitiv)
13. Teoria grupurilor cointeresate (ține cont de grupul cointeresat lezat)
14. Teoria grupurilor cointeresate (focus atât pe profit, cât și pe grupurile cointeresate)
15. Teoria clasică (etic înseamnă cel mai profitabil)
16. Teoria grupurilor cointeresate (focus atât pe profit, cât și pe grupurile cointeresate)
17. Teoria clasică (etic înseamnă legal și cel mai profitabil)
18. Teoria grupurilor cointeresate (focus atât pe profit, cât și pe grupurile cointeresate)
19. Teoria clasică (focus principal pe profit)
20. Teoria clasică (profit cu respectarea exactă a legii)

Timp pentru recapitulare

5 minute

Indicație de predare

Pe lângă cele șapte lecții standard, programul *Etica în afaceri* include și cinci lecții suplimentare.

Consultantul voluntar sau profesorul poate alege să desfășoare oricare sau toate aceste lecții adiționale.

Recomandarea noastră pentru predarea lecției suplimentare E este între lecțiile 6 și 7.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie prezentați în această lecție. Reluați cele patru responsabilități ale afacerilor: financiară, legală, etică și obligațiile adiționale. Reamintiți-le elevilor că afacerile diferă prin interpretarea modului în care aceste obligații ar trebui respectate.

Subliniați faptul că majoritatea afacerilor nu se încadrează perfect într-o teorie sau alta. Teoriile formează un spectru, iar o companie ar putea lua decizii care să reflecte oricare dintre teoriile în circumstanțe diferite.

Rugați-i pe elevi să deschidă manualul la Lecția 6. Cereți-le să își noteze opiniile despre ceea ce au învățat în timpul acestei lecții. Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile după completarea rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”.

Prezentați-le elevilor tema următoarei lecții. Dacă intenționați să derulați Lecția suplimentară E, spuneți-le că vor învăța despre etica angajaților la locul de muncă. În cazul în care treceți direct la Lecția 7, informați-vă elevii că vor examina probleme ale afacerilor globale.

Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le nota privind respectul reciproc.
- Oferiți o prezentare de ansamblu a teoriilor în luarea deciziilor etice în afaceri.

Activități

- Derulați activitatea „Spectrul responsabilității sociale”.
- Revedeți tabelul comparativ al teoriilor responsabilității sociale.
- Derulați activitatea legată de responsabilitatea socială.

Recapitulare

- Recapitulați pe scurt termenii-cheie prezentați pe parcursul lecției.
- Revedeți cele patru responsabilități ale afacerilor: financiară, legală, etică și obligațiile adiționale. Reamintiți-le elevilor că afacerile diferă prin interpretarea modului în care ar trebui respectate aceste obligații.
- Completați rubrica „Recapitularea lecției într-un minut”, prezentați tema următoarei lecții.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Concepte

etică
Board director
Corporație
multinațională
Probleme globale ale
afacerilor
Profit
Valori

Aptitudini

Analiza informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicarea scrisă
și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a
datelor
Munca în echipă

**Indicație de
predare**

Afișați termenii-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*. Termenii cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Etica afacerilor la nivel global. Probleme multinaționale

Prezentare generală

Prin intermediul unei activități de joc de rol, elevii vor explora probleme etice complexe în afaceri, care apar la nivel global. Această lecție de încheiere încorporează conceptele întregului program.

Obiective

Elevii vor putea:

- Să recunoască legăturile dintre interdependență, alegeri bazate pe responsabilitate socială și luarea deciziilor etice prin explorarea problemelor globale.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc” de la începutul acestui ghid.

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor în grupe și pregătiți clasa pentru desfășurarea activităților. Familiarizați-vă cu termenii pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Familiarizați-vă cu cartonașele „Probleme ale unei afaceri globale” și pregătiți exemple adecvate, dacă este nevoie. Veți juca rolul șefului unui consiliu director. Nu uitați să aduceți un ciocânel sau alte accesorii necesare rolului. De asemenea, puteți face copii ale fișelor pentru a avea aceleași informații pe care le deține fiecare grupă în timpul dezbaterilor. Dacă sunteți voluntar, luați în considerare oferirea unei copii a fișei și profesorului, pentru a vă acorda asistență în timpul dezbaterilor.

Dacă elevii au completat pre-testul, faceți în așa fel încât să aplicați și post-testul, după încheierea programului. Comparați rezultatele și comunicați-le biroului local JA.

Durata recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 6 fișe „Probleme globale de afaceri”
- 6 coli albe de hârtie (nu sunt incluse în pachet)

Prezentare

Introducere

Salutați-i pe elevi.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția 7. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

- Toată lumea este cu adevărat responsabilă față de toată lumea pentru tot ce se întâmplă.*
– Feodor Dostoievski (1821-1881), scriitor rus
- Umanitatea mea este legată de a ta, pentru că nu putem fi umani decât împreună*
– Desmond Tutu (n. 1931), lider religios și politic sud-african, laureat al Premiului Nobel pentru Pace în 1984
- Nu poți da mâna cu pumnul strâns.*
– Indira Gandhi (1917-1984), lider social și politic indian, fostă prim-ministru

Dacă timpul vă permite, solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile cu întreaga clasă.

Definiți **corporația multinațională** drept o corporație care funcționează în mai multe țări. Spuneți-le elevilor că aceasta poate însemna fabricarea, importarea, exportarea sau oferirea unui serviciu de la sau pentru o altă țară.

Cereți-le elevilor să ofere exemple de corporații multinaționale. Dacă este nevoie, oferiți exemple binecunoscute, precum Nike, McDonald's, Wal-Mart sau alte exemple cunoscute.

Întrebați-i pe elevi care sunt lucrurile de care ar trebui să țină cont corporațiile multinaționale atunci când iau decizii de afaceri. Atunci când corporațiile multinaționale iau decizii, părțile interesate din toate țările implicate pot fi afectate. Spuneți-le elevilor că vor studia unele probleme globale de afaceri și vor putea dezbate pe marginea deciziilor care ar trebui luate.

**Timp pentru
introducere**

5 minute

**Notă privind
respectul
reciproc**

Amintiți-le elevilor de nevoia de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Termeni cheie

**Corporație
multinațională:**

corporație care
funcționează în mai
multe țări

Timp necesar
pentru
desfășurarea
activității 1

10 minute

Termen-cheie

Consiliu director

Grup de persoane responsabile cu luarea deciziilor și efectuarea recomandărilor într-o corporație.

Activitatea 1

Timp de pregătire a subcomitetului

Organizați clasa în șase grupe și rugați-i pe elevi să-și distribuie următoarele roluri în cadrul fiecărei grupe. Dacă sunt mai puțin de patru membri într-o grupă, un elev poate juca mai multe roluri.

- Lider pentru dirijarea discuției
- Secretar pentru notarea răspunsurilor grupelor
- Raportor pentru a vorbi în numele grupei
- Responsabil cu cronometrarea pentru a informa liderul în legătură cu timpul rămas

Explicați clasei că problemele etice devin și mai complicate în afacerile globale. Legile diferă adesea de la o țară la alta, așa cum diferă limbile și cursul valutar. Valorile și prioritățile, de asemenea, variază foarte mult între țări.

Definiți **consiliul director** drept un grup de persoane responsabile cu luarea deciziilor și efectuarea recomandărilor într-o corporație.

Spuneți-le elevilor că fiecare dintre grupele lor va acționa ca subcomitet al consiliului director într-o corporație multinațională. Fiecare comitet va face recomandări pentru a prezenta consiliului diferite probleme. Consiliul va vota apoi aceste recomandări.

Distribuiți fiecărei grupe câte o fișă „Probleme globale de afaceri” și derulați activitatea „Timpul de pregătire a subcomitetului”. Transmiteți grupelor că au la dispoziție 10 minute pentru a citi, discuta, decide și pregăti recomandarea lor, prin respectarea indicațiilor de pe fișă. Anunțați-i când mai au un minut până la finalizarea activității.

Reamintiți-i fiecărei grupe să revadă posterul „Luarea unei decizii etice” pentru a se orienta în pregătirea recomandărilor.

Activitatea 2

Prezentările subcomitetelor și dezbaterile

Voluntarul își va asuma rolul președintelui consiliului director și va modera prezentările de grupă. Trimiteți elevii la Lecția 7 din manual pentru termeni-cheie legați de această problemă și pentru a-și înregistra voturile.

Chemați membrii fiecărei grupe în fața clasei pentru a-și expune prezentarea în fața consiliului.

Odată ce o grupă și-a prezentat dilema, opțiunile și recomandarea, prezentați problema spre dezbateri întregului consiliu. Dacă elevii pun la îndoială recomandarea, oferiți subcomitetului oportunitatea de a-și apăra punctul de vedere cu ajutorul argumentelor pe care și le-au pregătit. După câteva minute de dezbateri, rugați-i pe elevi să voteze folosindu-se de buletinele de vot din manual.

Repețați procesul pentru subcomitetele rămase.

Timp necesar
pentru
desfășurarea
activității 2

20 de minute

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie prezentați în această lecție. Reluați ideea că problemele etice devin și mai complicate pentru corporațiile multinaționale, deoarece ele acționează la nivel global și sunt interdependente. Astfel, deciziile lor pot avea repercusiuni multiple.

Trimiteti elevii la Lecția 7 din Manualul elevului. În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i să își noteze opiniile legate de ceea ce au învățat despre etică pe parcursul acestei lecții. Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile.

Ultimul contact cu clasa

Recapitulați conceptele principale din cadrul programului Etica în afaceri, incluzând aici noțiunile de interdependență, valori, obiective, analiza dilemelor etice, luarea deciziilor etice, etica organizațională și responsabilitatea socială.

Spuneți-le elevilor că v-a făcut plăcere timpul petrecut împreună cu ei. Mulțumiți-le pentru participare. Împărtășiți-le elevilor ce ați învățat și ce vă amintiți cu plăcere din timpul petrecut împreună și invitați elevi voluntari să vorbească despre ce a însemnat pentru ei experiența participării la un program JA.

Timpu pentru
recapitulare

5 minute

Timpu necesar
pentru ultimul
contact cu clasa

5 minute

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le nota privind respectul reciproc.
- Explicați-le că în timpul lecției de astăzi vor învăța că problemele etice devin și mai complicate pentru afacerile care acționează la nivel global.

Activități

- Derulați activitatea „Timpul de pregătire a subcomitetului”.
- Derulați activitatea „Prezentările subcomitetelor și dezbaterile”.

Recapitulare

- Recapitulați pe scurt faptul că o corporație multinațională este mult mai independentă și deciziile ei pot avea efecte multiple.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut”.

Ultimul contact cu clasa

- Mulțumiți-le elevilor pentru participarea la program.

Concepte

Etică
Codul etic
Parte interesată

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicarea scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*.
Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Insula Etos – Cod etic

Prezentare generală

Elevii vor învăța despre importanța unui cod etic și vor exersa redactarea unuia pentru societatea lor de pe Insula Etos.

Obiective

Elevii vor învăța:

- Să formuleze beneficiile sau avantajele existenței unui cod etic
- Să dezvolte un cod etic pentru o societate simulată.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cea mai bună metodă de a împărți elevii în grupe și pregătiți clasa pentru următoarele activități.

Familiarizați-vă cu termenii pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Aduceți în clasă șase exemplare ale codului etic existent în cadrul companiei dumneavoastră sau în cadrul unei alte afaceri.

Recomandarea pentru desfășurarea lecției suplimentare

Momentul recomandat pentru această sesiune este între lecțiile 1 și 2.

Durata recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale necesare

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 6 exemplare ale codului etic (nu sunt incluse în pachet)

Prezentare

Introducere

Salutați-i pe elevi.

**Temp pentru
Introducere**

15 minute

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția suplimentară A. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

1. *Convingerile sunt lipsite de valoare dacă nu sunt transformate în conduită.*
– Thomas Carlyle (1795-1881), scriitor scoțian
2. *Un om lipsit de etică este ca un animal sălbatic lăsat liber în lume.*
– Manly Hall (1901-1991), scriitor canadiano-american
3. *Dacă ați da la o parte ideologia, ați rămâne cu etica fiecărui caz în parte, care, în practică, are drept finalitate: eu primul, doar eu și lăcomie nestăpânită.*
– Richard A. Nelson (n. 1950), dramaturg american

Dacă timpul vă permite, solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile cu restul clasei. Întrebați-i pe elevi ce își aduc aminte despre activitatea „Naufragiu pe Insula Etos” din prima lecție. Reamintiți-le elevilor că:

- Fiecare membru al grupului poate fi afectat de fiecare dintre alegerile membrilor altui grup. Întregul grup beneficiază atunci când membrii se comportă în mod etic.
- Supraviețuirea fiecărui grup depinde de cooperarea tuturor grupurilor. Grupurile de pe Insula Etos au fost interdependente, indiferent dacă au știut-o sau nu au vrut să o recunoască.
- Etica poate fi confundată cu regulile. Regulile reprezintă o listă foarte clară a ceea ce este permis și ce nu în cadrul unui grup. În timp ce respectarea regulilor poate constitui un punct de pornire pentru comportamentul etic, sunt multe situații în care nu este oferită nicio regulă exactă, dar oamenii ar trebui să încerce în continuare să facă ceea ce este corect, punând în balanță binele individual și grupul, ca întreg

Întrebați-i pe elevi despre modul în care un grup decide ce este etic și cum aceea etică este comunicată întregului grup. Arătați faptul că în cazul în care nu există un set de standarde

Memento privind necesitatea respectului reciproc

Reamintiți-le elevilor de nevoia de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații, faceți referire la „Mementoul privind respectul reciproc”.

Termen-cheie

Cod etic

Document care redă scopul formal, valorile, așteptările și comportamentele etice ale unei afaceri, organizații sau ale unui grup.

acceptate, toată lumea va defini etica în mod diferit, iar în final nu va mai exista etică deloc. Întrebați-i pe elevi dacă își amintesc vreun moment în care se aflau într-un grup și doi membri au făcut lucrurile în mod diferit, fiecare gândindu-se că el sau ea avea dreptate și că celălalt greșea. Oferiți un exemplu, cum ar fi membrii familiei care decid asupra modului în care să cheltuiască banii, sau prieteni care s-au rătăcit împreună și decid asupra a ce anume să facă mai departe.

Definiți **codul etic** drept un document care redă scopul formal, valorile, așteptările și comportamente etice ale unei afaceri, organizații sau ale unui grup. Explicați-le că atunci când un grup creează un cod etic, membrii săi își iau angajamentul să respecte un set de standarde stabilit pentru a le ghida acțiunile. În acel mod, atunci când se ivește o criză sau o dilemă, membrii grupului vor avea unde să caute îndrumare, fără a fi forțați să se ghideze după circumstanțe.

Spuneți-le elevilor că, în timpul acestei lecții, vor redacta un cod etic pentru întregul grup de pe Insula Etos.

Solicitați voluntari care să citească textul din manual de la Lecția suplimentară A. Când cititorul ajunge la un spațiu liber, spuneți cuvântul lipsă sau întrebați clasa. Cuvintele scrise cu *italice* reprezintă răspunsurile corecte.

Fișa „Redactarea unui cod etic”

Ce este un cod etic?

Un cod etic este un document care impune un scop formal, valorile și etica, așteptări și comportamente etice pentru o afacere, o organizație sau un grup.

Scopul cel mai des întâlnit al unui cod etic este acela de a:

Scopul cel mai comun al unui cod etic este de a:

- Crea sau a cădea de acord asupra unei viziuni comune sau a unui obiectiv comun.
- Transforma în priorități valori și convingeri.
- Sublinia clar principii și comportamente etice dorite.

Un cod etic este similar cu o listă de reguli. Totuși, un cod etic conturează o descriere amănunțită a unei viziuni sau a unor idealuri, nu e doar o listă cu ce este permis și ce nu.

Avantajele unui cod etic

- Un cod etic poate preveni conflictele între membrii grupului prin exprimarea în avans a așteptărilor. Dacă se ivește un conflict, poate fi invocat un set de valori predeterminate pe care l-a acceptat toată lumea.
- Un cod etic îi poate ajuta pe noii membri să se adapteze într-o nouă afacere, organizație sau grup. Un astfel de cod îi ajută pe aceștia să înțeleagă scopul, valorile și așteptările grupului și să evite posibilele capcane.

Înainte de a redacta un cod etic

- Decide cine ar trebui implicat în redactarea codului.
- Fă tot ce poți pentru a implica cât mai multe grupuri cointeresate. Un membru este oricine care are o legătură legitimă cu grupul.
- Acordă fiecărui membru al grupului șansa de a contribui, iar apoi creează un mic comitet care chiar să redacteze un cod real.

Activitate

Redactarea unui cod etic pentru Insula Etos

Împărțiți clasa în șase grupe. Distribuți câte un model de cod etic, dacă aveți vreunul disponibil.

Spuneți-le grupelor că acum vor învăța cum să redacteze un cod etic prin crearea unui cod care va fi utilizat de toate cele trei grupuri de pe Insula Etos (Lecția 1).

Spuneți-le grupelor că vor parcurge fiecare pas în redactarea unui cod etic și că vor aplica aceste informații propriului cod al Insulei Etos. Rugați fiecare grupă să citească informațiile pentru fiecare pas și să răspundă la întrebări. Când fiecare pas este complet, solicitați voluntari din cele șase grupe care să își împărtășească răspunsurile cu întreaga clasă.

Ce citesc elevii

Redactarea unui cod etic pentru Insula Etos

Pasul unu: Decide care este scopul redactării unui cod etic pentru grupul tău.

- Determină obiective specifice pe care grupul dorește să le atingă, inclusiv o viziune comună, reguli clare și modalități de prevenire a deciziilor lipsite de etică.
- Determină dacă un cod este recomandat sau necesar.

Describe scopul primar al codului.

Este codul recomandat sau necesar? De ce?

Pasul doi: Fă un brainstorming, adună-ți și transformă-ți în priorități valorile, comportamentele și rezultatele pe care ai dori să le incluzi în cod.

- Când redactezi codul, utilizează termeni comuni pentru grup. Este mai important ca acesta să fie înțeles decât să sune pompos sau formal.
- Nu uita că acest cod nu poate acoperi toate chestiunile etice posibile. Nu încerca să creezi o listă exhaustivă de reguli.

Enumeră orice valori, comportamente și rezultate care pot fi incluse în cod. (Fă referire la Fișa de lucru „Stabilirea obiectivelor” de la începutul manualului, pentru idei despre posibile valori sau scopuri.)

TimP necesar
pentru
desfășurarea
activității

25 de minute

Pasul trei: Decide: codul tău etic va fi verificat în mod formal sau va fi impus?

- Include detalii specifice despre modul în care codul va fi aplicat și de către cine.
- Evită enumerarea unor consecințe specifice pentru cineva care încalcă codul. Acestea pot fi scrise într-un document separat.
- Codul trebuie să aibă un ton pozitiv.
- Mulți experți sugerează o modalitate anonimă prin care să se raporteze încălcarea codului, cum ar fi o cutie cu reclamații sau o linie telefonică disponibilă permanent.

Explică modul în care codul va fi monitorizat sau implementat.

Arată cine va monitoriza și aplica acest cod.

Cum poate fi reclamat un comportament lipsit de etică?

Pasul patru: Decide în ce mod va fi comunicat codul.

- Odată ce este redactat, asigură-te că fiecare membru primește un exemplar al codului și știe de unde să obțină exemplare suplimentare.
- Stabilește un sistem de prezentare a codului noilor membri pe măsură ce aceștia devin parte din grup.

Cum vei distribui codul? Metodele ar putea include afișarea codului la un avizier, distribuirea de exemplare membrilor sau discutarea codului în cadrul unei întâlniri de grup.

Pasul cinci: Decide modalitatea prin care grupurile cointerestate pot oferi sugestii. Codul ar trebui să fie destul de specific pentru a face referire la majoritatea situațiilor, dar suficient de flexibil pentru a se adapta circumstanțelor.

- Pentru a evita producerea schimbărilor doar atunci când se ivește o problemă, stabilește date la intervale regulate pentru analizarea codului și revizuire.

Explică în ce fel membrii grupului pot oferi feedback legat de cod, în procesul de actualizare a codului, în funcție de necesități.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie pe care i-ați folosit în această lecție. Evidențiați importanța stabilirii unui cod etic într-un grup. Trimiteți elevii la Lecția suplimentară A din Manualul elevului. În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i să își noteze părerea legată de ceea ce au învățat despre etică pe parcursul acestei lecții. Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile.

Spuneți-le elevilor că, în cadrul Lecției suplimentare B, își vor examina obiectivele și valorile. Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Timp pentru
recapitulare

5 minute

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le elevilor nota privind respectul reciproc.
- Spuneți-le că în timpul lecției de astăzi vor învăța să redacteze un cod etic.
- Derulați activitatea „Redactarea unui cod etic” din *Manualul elevului*.

Activități

- Derulați activitatea de grup „Redactarea unui cod etic pentru Insula Etos”.

Recapitulare

- Recapitulați importanța redactării unui cod etic.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut”, prezentați tema lecției următoare.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Concepte

Etica
Luarea deciziei etice
Erou, mentor și model
Etica personală
Valori

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicarea scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*.

Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Eroi, modele și mentori

Prezentare generală

Elevii examinează importanța obținerii unui ajutor din afară atunci când sunt luate decizii etice. Vor explora caracteristicile eroilor, modelelor și mentorilor, precum și importanța acestora în viața lor.

Obiective

Elevii vor învăța:

- Să exprime importanța unei asistențe pozitive exterioare în timpul procesului de luare a deciziilor etice.
- Să recunoască acele caracteristici specifice eroilor, modelelor și mentorilor.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor și pregătiți clasa pentru desfășurarea lecției.

Familiarizați-vă cu termenii pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Pregătiți-vă să împărtășiți exemple personale de eroi, modele sau mentori pe care i-ați întâlnit de-a lungul vieții. Nu uitați să aduceți șase exemplare ale codului etic din cadrul companiei în care lucrați, sau cel al unei alte companii.

Porțiuni din această lecție depind foarte mult de dezbaterile care se vor purta în clasă. Familiarizați-vă cu problemele și întrebările, pregătiți exemple adecvate, în funcție de necesitate. Ca o resursă pentru dezbateri, căutați organizații locale care ar putea pune la dispoziție modele sau mentori pentru elevi.

Recomandarea pentru desfășurarea lecției suplimentare

Momentul recomandat pentru această lecție suplimentară este între Lecțiile 3 și 4.

Durta recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale necesare

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 32 de pixuri sau creioane (nu sunt incluse în pachet)

Prezentare

Introducere

Salutați-i pe elevi.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția suplimentară B. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

1. *Nu vă temeți de faptul că nu vă ascultă copiii niciodată. Temeți-vă de faptul că vă privesc tot timpul.*
– Robert Fulghum (n. 1937), scriitor american
2. *Asociați-vă cu oameni de bună calitate, dacă vă prețuiți propria reputație; este mai bine să fiți singuri decât într-o companie proastă.*
– George Washington (1732-1799), primul președinte al SUA
3. *Cei care mi-au influențat cel mai mult viața și munca au fost întotdeauna cei pe care îi iubesc. Cu cei pe care îi iubesc petrec cea mai mare parte din timp și sunt cei pe care mi-i aduc aminte cel mai clar. Cred că acest lucru este valabil pentru toată lumea, nu?*
– Tennessee Williams (1911-1983), dramaturg american

Dacă timpul vă permite, solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile cu restul clasei. Atrageți-le atenția elevilor asupra afișului „Luarea unei decizii etice”. Rugați elevi voluntari să citească ultimele două paragrafe de la pasul 2:

- Ce alegere ar face persoana cea mai etică pe care o cunosce?
- Cui îi pot solicita un sfat?

Reamintiți-le elevilor faptul că oamenii au de-a face cu decizii etice în fiecare zi. Este important să identificați exemple pozitive de comportament etic, atât ca modele, cât și pentru consiliere.

**Timp pentru
introducere**

10 minute

**Notă privind
respectul
reciproc**

Amintiți-le elevilor de necesitatea de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații, faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Cu toate că prietenii pot fi o opțiune bună pentru discutarea problemelor și a dilemelor, uneori este înțelept să cauți un erou, un model sau un mentor pentru îndrumare.

Spuneți-le elevilor că astăzi vor explora resurse din viața lor care le pot oferi asistență atunci când ia naștere o dilemă etică.

Activitate

Tabelul „Eroi, modele și mentori”

Trimiteți-i pe elevi la Lecția suplimentară B din Manualul elevului și rugați-i să-și aleagă un partener. Solicitați voluntari care să citească cu voce tare conținutul căsuțelor din tabel. În momentul în care cititorii ajung la un spațiu gol, oferiți informația lipsă trecută în tabelul următor cu italice. Când perechile ajung la ultima rundă, în care realizează un brainstorming legat de exemplele personale, acordați-le două până la trei minute pentru completarea secțiunii.

Ce observă elevii: Tabelul „Eroi, modele și mentori”

	Eroi	Modele	Mentori
Definiție	Cineva care a realizat fapte mărețe sau care a avut realizări nemai-pomenite în domeniul în care activează.	O persoană ale cărei comportament și caracteristici servesc drept model de urmat pentru ceilalți.	Cineva care acționează ca sfătuitor, consilier sau profesor.
Trebuie să fie reali sau pot fi și fictivi?	Un erou poate fi <i>real</i> sau <i>fictiv</i> .	Un model poate fi <i>real</i> sau <i>fictiv</i> .	Un mentor este <i>real</i> .
Este nevoie să-i cunoașteți personal?	Nu.	Nu.	Da.
Cum pot ajuta pe cineva care se confruntă cu o decizie etică?	Eroii pot <i>inspira</i> și motiva prin faptele și rezultatele lor extraordinare.	Modelele pot oferi un exemplu de urmat.	Un mentor este cineva cu care vă puteți întâlni și îi puteți adresa întrebări specifice despre un subiect sau o problemă anume.
Numiți câțiva oameni sau personaje specifice pe care le-ați putea considera eroi, modele sau mentori.	_____	_____	_____
	_____	_____	_____
	_____	_____	_____
	_____	_____	_____

Notă: Termenii „erou”, „model” și „mentor” au multiple înțelesuri. Definițiile utilizate aici au fost selectate conform contextului acestui program.

Anunțați-i pe elevi când mai rămâne un minut până la finalizarea activității.

Solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile. Povestiți-le elevilor despre eroii, modelele și mentorii dumneavoastră. Explicați-le faptul că eroii, modelele și mentorii reprezintă alegeri personale. Ideea pe care o persoană o are despre un erou ar putea să nu fie aceeași cu a alteia. Rugați-i pe elevi să evoce persoanele la care s-au gândit ca fiind posibil eroi, modele sau mentori. Ce calități, comportamente sau trăsături dețin aceștia? Solicitați un elev voluntar care să joace rolul de secretar al clasei și să noteze răspunsurile cu cretă pe tablă. Dacă este nevoie, începeți enumerarea cu exemple de onestitate și încredere.

Instruiți-vă elevii să se gândească la modul în care lumea ar putea fi diferită, dacă fiecare s-ar strădui să exemplifice aceste trăsături. Întrebați-i dacă pot vizualiza o lume în care cu toții acționăm etic, împotriva presiunii de a fi lipsiți de etică.

Solicitați-le elevilor să ghicească la ce se referă modelul opus sau modelul negativ. Explicați-le că acești termeni se referă la cineva care poate oferi îndrumare spre a face ceva ce nu este bine să se facă. O astfel de persoană reprezintă un exemplu, însă unul al opusului a ceea ce este cel mai bine pe termen lung.

Oferiți un exemplu personal despre un model negativ din viața dumneavoastră. Întrebați-i pe elevi dacă vreunul dintre ei are o poveste despre cum a ales un exemplu greșit de urmat sau despre un moment în care el sau ea a învățat ce să nu facă, observând pe cineva care a luat decizia greșită.

Întrebați-i pe elevii dacă ei cred că sunt sau pot fi eroi, modele sau mentori pentru o altă persoană. Încurajați-i să țină cont de faptul că ceilalți le observă viețile. Ei pot fi modele, chiar fără să o știe.

Întrebați-i dacă s-ar gândi să „întoarcă serviciul” prin voluntariat, în cadrul unei organizații sau prin simpla ghidare a unei persoane care trebuie să ia o decizie dificilă.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie pe care i-ați folosit pe parcursul prezentării. Spuneți-le elevilor că toți avem nevoie de asistență pozitivă atunci când avem de luat decizii etice dificile.

Trimiteti-i pe elevi la Lecția suplimentară B din Manualul elevului. În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i să își noteze părerile legate de ceea ce au învățat despre etică pe parcursul acestei lecții. Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile.

Spuneți-le elevilor că pe parcursul Lecției 4 vor învăța câteva întrebări practice pe care să le adreseze atunci când iau o decizie .

Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

**Timpt pentru
recapitulare**

5 minute

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi, apoi distribuiți-le Manualul elevului.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le elevilor nota privind respectul reciproc.
- Introduceți conceptele de eroi, modele și mentori.

Activități

- Derulați activitatea „Eroi, modele și mentori” din Manualul elevului.
- Discutați despre necesitatea eroilor, a modelelor și a mentorilor.

Recapitulare

- Recapitulați importanța alegerii unui erou, a unui model sau a unui mentor.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut”, prezentați tema următoarei lecții.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Posibilități de studiu aprofundat

Competiția „Eroi, modele și mentori”

Explicați-le elevilor că unii dintre ei ar putea întâmpina dificultăți în găsirea oamenilor pe care să îi considere model sau erou, însă există mulți potențiali candidați. Rugați-i pe elevi să deschidă manualul la Lecția suplimentară B. Instruiți-i să coreleze indivizii cu acțiunile lor.

Subliniați faptul că personalitățile enumerate în cadrul activității pot fi controversate, eroice sau necunoscută. Obiectivul activității este acela de a introduce în discuție figuri publice care ar putea corespunde definiției de erou sau model.

Răspunsuri:

- ___ C ___ 1. Edson Arantes do Nascimento
- ___ L ___ 2. Agnes Gonxha Bojaxhiu
- ___ O ___ 3. Eileen M. Collins
- ___ I ___ 4. Shirin Ebadi
- ___ G ___ 5. Gloria Estefan

- ___ A ___ 6. Michael J. Fox
- ___ D ___ 7. Melinda Gates
- ___ K ___ 8. Chen Guangcheng
- ___ N ___ 9. Tenzin Gyatso
- ___ Q ___ 10. Stephen Hawking
- ___ R ___ 11. Paul David Hewson
- ___ P ___ 12. Aung San Suu Kyi
- ___ T ___ 13. Lisa Ling
- ___ J ___ 14. Nelson Mandela
- ___ F ___ 15. Paul Rusesabagina
- ___ S ___ 16. Amartya Kumar Sen
- ___ M ___ 17. Charm Tong
- ___ H ___ 18. Florence Wambugu
- ___ E ___ 19. Margaret (Meg) Whitman
- ___ B ___ 20. Elie Wiesel

www.jaromania.org

Concepte

Etică
Erori

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicarea scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați elevii spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*.
Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Alegeri greșite ca urmare a unei logici eronate – Sofisme

Prezentare generală

Elevilor le sunt prezentate zece sofisme comune, iar ei trebuie să folosească gândirea critică pentru a le recunoaște, astfel încât să acționeze în baza a ceea ce știu ei că este etic.

Obiective

Elevii vor învăța:

- Să recunoască sofisme comune ale logicii în argumentarea persuasivă.
- Să acționeze în baza a ceea ce ei știu că reprezintă o alegere etică.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor și pregătiți clasa pentru desfășurarea lecției.

Familiarizați-vă cu termenii pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Revedeți lista erorilor comune. Pentru clarificare, gândiți-vă la exemple adecvate.

Citiți exemplele prezentate în cadrul competiției și eliminați-le pe cele care ar putea fi controversate.

Recomandarea pentru desfășurarea lecției suplimentare

Recomandarea pentru desfășurarea acestei lecții suplimentare este între Lecțiile 4 și 5.

Durata recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 25 de pixuri sau creioane (nu sunt incluse în pachet)

Prezentare

Introducere

Salutați-i pe elevi.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția suplimentară C. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

1. *Fii responsabil pentru propriul destin sau o vor face alții pentru tine.*
  - Jack Welch (n. 1935), fost președinte și director executiv, General Electric Company
2. *Concluzia pripită arată precum un balon: ușor de umflat, ușor de spart.*
  - Citat din filmul Charlie Chan at the Race Track (1936)
3. *Erorile nu încetează a fi erori doar pentru că devin mode.*
  - G.K. Chesterton (1874-1936), scriitor englez

Dacă timpul vă permite, solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile clasei. Citiți cu voce tare următoarele scenarii:

- În 2005, un cuplu din Nevada a cumpărat un deget retezat de la un coleg de muncă rănit și l-au pus în sosul picant servit într-un restaurant fast-food din San José, California. Apoi, au insinuat că au găsit acel deget în mâncarea lor și au dat în judecată compania. După ce publicitatea negativă a costat milioane de dolari, prin scăderea vânzărilor, farsa cuplului a fost descoperită. Au fost arestați și condamnați la mai mulți ani de închisoare.
- În 2005, un student al Universității din Arizona a fost condamnat la trei luni de închisoare cu suspendare, trei ani de supraveghere, 200 de ore de muncă în folosul comunității și o amendă de 5.400 de dolari pentru posesia de muzică și filme descărcate ilegal în valoare de 50 de milioane de dolari.
- Un studiu realizat în 2006 de către Academy of Management Learning and Education a arătat că 56% dintre absolvenții unei școli de business au recunoscut că au copiat în diverse moduri în anul care trecuse.

Întrebați-i pe elevi ce au în comun aceste situații. Arătați faptul că toți oamenii din aceste scenarii

**Timp pentru
introducere**

10 minute

**Notă privind
respectul
reciproc**

Amintiți-le elevilor de necesitatea de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Termeni-cheie

Gândire critică:

procesul de analizare și evaluare a informației pentru a formula o concluzie sau o judecată.

Sofism: o eroare în argumentarea logică.

au încălcat legea sau o regulă, fiind, probabil, conștienți că ceea ce fac este greșit.

Atrageți-le atenția elevilor asupra fișei „Luarea unei decizii etice”. Subliniați faptul că acești pași sunt creați pentru a ajuta o persoană să decidă care este cea mai etică alegere.

Întrebați-i cum de oamenii știu că ceea ce fac este lipsit de etică sau chiar ilegal, și cu toate acestea fac totuși acel lucru.

Explicați că a face ceva etic presupune uneori o **gândire critică**. Definiți gândirea critică drept procesul de analizare și evaluare a informației pentru a formula o concluzie sau o judecată.

Spuneți-le elevilor că, uneori, oamenii se autoconving sau sunt convinși să facă ceva greșit sau ilegal, deoarece procesul gândirii lor include utilizarea unui **sofism**. Definiți sofismul drept o eroare în argumentarea logică. Sofismele nu sunt erori în afirmații, ci erori utilizate pentru a-i convinge pe ceilalți.

Oferiți următorul exemplu: „Timișoara este capitala României”. Această afirmație este incorectă. Timișoara nu este capitala României. Acum, spuneți-le elevilor: „Știu că Timișoara este capitala României deoarece mulți oameni locuiesc acolo.” Aceasta este un sofism, deoarece persoana afirmă că numărul de persoane dintr-un oraș hotărăște dacă acesta este sau nu capitală.

Discutați cu elevii despre nevoia de a recunoaște erorile de logică atunci când decid dacă să acționeze sau nu. Evidențiați faptul că alegerea cea mai etică sau a decide ce este corect, reprezintă, uneori, doar începutul. O persoană trebuie să poată recunoaște și sofismele utilizate în tehnicile de persuasiune.

Activitate

Competiția sofismelor

Organizați clasa în șase grupe și rugați fiecare grupă să atribuie următoarele roluri membrilor săi. Dacă sunt mai puțin de patru membri în grupă, un elev poate juca mai multe roluri.

- Lider pentru dirijarea discuției
- Secretar pentru notarea răspunsurilor grupelor
- Raportor pentru a vorbi în numele grupei
- Responsabil cu cronometrarea pentru a informa liderul în legătură cu timpul rămas

Trimiteti-i pe elevi la Lecția suplimentară C din *Manualul elevului*. Instruiți-i să distribuie afirmațiile des pre sofisme comune în mod egal membrilor grupelor. Acordați grupelor 5 minute pentru a se familiariza cu informațiile primite.

Întrebați-i pe elevi dacă au întrebări despre informațiile primite. Clarificați și oferiți exemple suplimentare, dacă este cazul.

Lista sofismelor comune se găsește în *Manualul elevului* și mai jos.

Timp necesar
desfășurării
activității

30 de minute

Ce observă elevii:

Sofisme obișnuite

Fiecare dintre sofismele obișnuite enumerate mai jos este urmat de o explicație și de două exemple.

1. **Sofismul contradicției:** A face afirmații contradictorii în cadrul aceleiași argumentări.
  - Nu este furt, este doar împrumut fără returnare.
  - Nu veți minți profesorul, doar că nu îi veți spune cine a scris lucrarea.
2. **Sofismul bazat pe tradiție:** A argumenta că ceva ar trebui făcut pentru că așa s-a procedat mereu.
  - Unii spun că mascota școlii noastre este controversată și jignitoare. Eu spun că ar trebui să o păstrăm, pentru că am folosit această mascotă de când s-a deschis școala, cu mulți ani în urmă.
  - Nimeni din echipa sportivă nu a venit la școală în ziua în care a împlinit 18 ani. Este un obicei care ar trebui urmat.
3. **Sofismul atacului sub centură:** Criticarea caracterului sau a personalității unui individ, în locul prezentării faptelor sau a dovezilor legate de subiect.
  - Dacă nu ai fi atât de laș, ai minți pentru mine și i-ai spune mamei mele că am fost cu tine.
  - Desigur, părinții tăi nu sunt de acord cu descărcarea ilegală a programelor. Părinții sunt răi; nu vor deloc să ne distrăm.
4. **Sofismul compătimirii:** A încerca să câștigi o dispută prin apelul la compătimitoare, în locul oferirii unor fapte sau dovezi.
  - Tocmai m-am despărțit de prietena mea și am o zi proastă. Acesta este un motiv suficient ca să mă lași să copiezi tema de la tine.
  - Părinții mei tocmai mi-au tăiat alocația. Niciodată nu am bani de buzunar. Trebuie să mă lași să îți folosesc computerul pentru a descărca un program gratuit.
5. **Sofismul dovezii false:** A pretinde că o afirmație este adevărată sau falsă, doar pe baza faptului că opusul nu a fost încă dovedit.
  - Cu cât șofez mai repede, cu atât șofez mai bine. Niciuna dintre dovezile și statisticile din filmul prezentat în clasă nu mi-a demonstrat contrariul.
  - Renunțarea la școală este o idee bună, deoarece nimeni nu a reușit să-mi demonstreze că ar fi o idee rea.
6. **Sofismul repetiției:** A repeta încontinuu o frază sau un cuvânt ca fiind singura dovadă de susținere într-o argumentație.
  - Veniți cu mine să petreceți! Cum poți studia pentru examene, când este o petrecere? Petrecere! Petrecere! Petrecere!

- Ar trebui să renunți la școală împreună cu mine. Nu va mai trebui să merg la școală; nu va trebui să mai mergi la școală și vom fi împreună. Nu îți dai seama că cel mai bun plan este să renunțăm împreună? Chiar ar trebui să renunți împreună cu mine.

7. **Sofismul majorității:** A baza un argument pe ceea ce vorbitorul spune că este valabil pentru majoritatea oamenilor.

- Toți cei pe care îi cunosc sunt împotriva testării unui produs pe animale. Ar trebui să fie scoasă în afara legii peste tot.
- Toată lumea din echipă folosește această pastilă pentru a juca mai bine. Ar trebui să o încercăm și noi.

8. **Sofismul posibilei coincidențe:** A afirma că, din moment ce un lucru s-a întâmplat înaintea altuia, primul a fost cauza celui de-al doilea.

- Ultima dată când am învățat pentru un test, am picat. Învățatul este ceea ce mă face să pic teste.
- Am auzit că Emilia a încercat o nouă băutură energizantă și a câștigat cursa. Acea băutură a ajutat-o să câștige.

9. **Sofismul alegerii limitate:** A prezenta un număr limitat de opțiuni într-o argumentare, deși există și altele.

- Poți fie să adaugi câteva realizări fictive în aplicația ta, fie să îți iei gândul de la admiterea la facultate.
- Poți fie să te furișezi cu mine în seara asta și să mergem la petrecere, fie să nu mai ai niciun prieten niciodată.

10. **Sofismul generalizării:** A trage o concluzie generală pe baza unor exemple limitate sau a face o afirmație despre o chestiune specifică, pe baza unor exemple.

- Chiulesc de la școală și mă ascund în baia școlii, dar nu sunt prins niciodată. Nici tu nu vei fi prins.
- Am citit pe o pagină de Internet că poți cumpăra referate on-line și nimeni nu își poate da seama. Dacă voi cumpăra acest referat, profesorul meu nu își va da niciodată seama.

Indicație de predare

Gândiți-vă să oferiți mici premii pentru fiecare membru al grupului câștigător.

Rugați-l pe secretarul fiecărei grupe să deschidă manualul la Lecția suplimentară C și să înregistreze răspunsurile grupelor de pe fișa de răspunsuri pentru competiția sofismelor.

Citiți fiecare exemplu al unui argument bazat pe un sofism. Acordați-le grupelor timp pentru a dezbate ce sofism s-a folosit.

După ce grupurile decid ce sofism s-a folosit, rugați-l pe fiecare secretar să scrie numele acestuia în spațiul corespunzător. Repetați procesul pentru fiecare afirmație. Strângeți fișele cu răspunsuri și verificați soluțiile, comparându-le cu cele de mai jos, scrise cu litere aldine. Unele sofisme sunt utilizate mai mult de o singură dată.

Răspunsurile corecte la „Competiția sofismelor”:

1. Jim Carrey a renunțat la școală și acum câștigă milioane de dolari jucând în filme. Renunțarea la școală este o alegere bună, dacă vrei să devii actor.

Răspuns: Posibilă coincidență.

2. Vandalizarea, înainte de absolvire, a unei case abandonate este un obicei vechi. Nu putem să îl ratăm.

Răspuns: Apel la tradiție.

3. Nu pot găsi un loc de muncă și nu am niciun ban. Tu lucrezi la teatru. Ar trebui să îți fie milă de mine și să mă lași să intru fără bilet.

Răspuns: Compătimire.

4. Sora mea a adăugat în CV-ul ei o mulțime de activități de voluntariat inventate și a fost angajată la o companie foarte bună. Dacă faci și tu acest lucru, vei fi angajat cu siguranță la orice companie dorești.

Răspuns: Generalizare.

5. Poți fie să-mi fii prieten și să mă ajuți să obțin subiectele la examen, fie să nu mai ai prieteni niciodată.

Răspuns: Alegere limitată.

6. Toată lumea fură din magazin la un moment dat. Nu e mare lucru.

Răspuns: Apel la majoritate.

7. Este adevărat, unii atleți se îmbolnăvesc din cauza steroizilor, dar alții se bucură de performanțe îmbunătățite. Steroizii pot fi buni pentru tine.

Răspuns: Contradicție.

8. Cui îi pasă dacă profesorii spun că fumatul cauzează cancer? Profesorii spun întotdeauna lucruri prostești.

Răspuns: Atac sub centură.

9. Nu consideră acest lucru un furt; consideră-l ca fiind gratuit – gratuit, gratuit, gratuit!

Răspuns: Repetiție.

10. Ei tot spun că este piraterie să cumperi copii neautorizate ale filmelor noi, dar nu am văzut niciodată legea care spune acest lucru. Deci, nu este adevărat.

Răspuns: Dovadă falsă.

11. Toată lumea trișează la sporturi câteodată. Nu este chiar greșit, din moment ce toată lumea o face.

Răspuns: Apel la majoritate.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie pe care i-ați folosit pe parcursul prezentării. Recapitulați cu elevii nevoia de a recunoaște erorile de logică atunci când cineva îi convinge să acționeze într-un anumit mod. Reamintiți-le elevilor că a lua decizia cea mai etică sau a decide ce este corect poate fi doar începutul procesului în luarea deciziei. Oamenii trebuie să fie capabili să recunoască sofismele folosite pentru a-i convinge să facă un anumit lucru, ca parte din procesul gândirii critice.

În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i pe elevi să-și noteze opiniile legate de ceea ce au învățat în timpul acestei lecții. Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile.

Spuneți-le elevilor că, în cadrul Lecției 5, vor învăța despre etica organizațională și despre cum fiecare loc de muncă are responsabilități și provocări etice specifice.

Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le elevilor nota privind respectul reciproc.
- Introduceți conceptul de sofism.

Activități

Derulați activitatea „Competiția sofismelor”.

Recapitulare

- Recapitulați cu elevii necesitatea de a recunoaște erorile de logică atunci când sunt determinați să acționeze într-un fel.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut” și prezentați tema lecției următoare.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Etica organizațională – Marketing versus propagandă

Prezentare generală

- Elevii învață despre etica organizațională prin examinarea datoriei, a responsabilităților și a provocărilor specifice întâlnite în cadrul departamentului de marketing. Vor compara marketingul etic, care se folosește de un cod etic, cu marketingul lipsit de etică, care folosește propaganda.

Obiective

Elevii vor învăța:

- Să exprime importanța unui cod etic.
- Să analizeze un departament din cadrul unei afaceri pentru a înțelege modul în care sunt puse în balanță posibilele conflicte etice cu responsabilitățile aceluia departament.
- Să compare regulile etice din domeniul marketingului cu tehnicile obișnuite de propagandă.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cel mai bun mod de împărțire a elevilor și pregătiți clasa pentru desfășurarea lecției.

Familiarizați-vă cu termenii pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Familiarizați-vă cu regulile codului etic din marketing și cu tehnicile de propagandă. Pentru a ilustra diferențele de abordare, gândiți-vă să aduceți câteva exemple de reclame care utilizează strategii de marketing etice și altele care folosesc propaganda.

Recomandarea pentru desfășurarea lecției suplimentare

Recomandarea pentru desfășurarea acestei lecții suplimentare este între Lecțiile 5 și 6.

Durată recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Concepte

Etică
Etica organizațională
Cod etic
Departament de marketing
Propagandă

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Categorisirea datelor
Luarea deciziilor
Comunicarea scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii-cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați-i pe elevi spre glosarul de la sfârșitul Manualului elevului. Termenii-cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Materiale

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 25 de pixuri sau creioane (nu sunt incluse în pachet)

Prezentare

Introducere

Salutați-i pe elevi.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția suplimentară D. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

1. *O persoană etică ar trebui să facă mai mult decât i se cere și mai puțin decât i se permite să facă.*
  - Michael Josephson (n. 1942), fondator și președinte al Institutului de Etică Josephson
2. *Dacă am grijă de caracterul meu, reputația mea va avea grijă de ea însăși.*
  - Dwight L. Moody (1837-1899), evanghelist american
3. *Suntem ceea ce pretindem că suntem, așa că trebuie să fim atenți la ceea ce pretindem a fi.*
  - Kurt Vonnegut (1922-2007), romancier american

Dacă timpul vă permite, solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile cu restul clasei.

Întrebați-i pe elevi dacă s-au aflat vreodată într-o situație în care știați că cineva trișează, iar cel care a trișat a avut rezultate mai bune decât ceilalți (de exemplu, în timpul unui test sau al unui eveniment sportiv). Întrebați-i dacă au fost tentați să trișeze. Evidențiați faptul că obligația unei persoane de a fi etică nu se schimbă atunci când altcineva este lipsit de etică.

Explicați-le elevilor că vor studia îndeaproape un departament al unei companii – departamentul de marketing – pentru a învăța mai multe despre etica organizațională. Explicați-le faptul că cei angajați în domeniul marketingului trebuie să respecte un cod etic, care le guvernează acțiunile. Totuși, ca la orice loc de muncă, există câțiva care aleg să nu respecte codul etic.

Întrebați-i pe elevi:

- Câți dintre voi sunt pasionați de reclame? De ce da, sau de ce nu?
- Care este reclama voastră preferată? De ce?
- Care este reclama care vă place cel mai puțin? De ce?
- După părerea voastră, ce face o reclamă să fie bună?
- Ce înseamnă pentru o persoană din industria publicității o reclamă bună? (Cei din industria publicității consideră că o reclamă este bună atunci când vinde produsul prezentat. Totuși, ei sunt responsabili pentru respectarea eticii, în timp ce încearcă să vândă un produs.)

Întrebați-i pe elevi dacă știu ce funcție îndeplinește un departament de marketing într-o afacere. Informați-i că departamentul de marketing:

- Promovează produsele unei companii.
- Plasează o companie, împreună cu bunurile și serviciile oferite de aceasta într-o lumină pozitivă.
- Dezvoltă strategii de publicitate și marketing pentru a vinde produsele companiei.

Cereți-le elevilor să anticipeze cu ce tipuri de provocări etice s-ar putea întâlni un departament de marketing. Explicați-le că integritatea unui departament de marketing poate fi pusă la încercare prin:

- Obligația de a se afla în spatele bunurilor și serviciilor companiei și de a maximiza vânzările, indiferent de opiniile personale despre companie sau produse. De exemplu, un angajat lucrează pentru o companie ce produce bunuri care cauzează dependență și sunt periculoase. Totuși, produsele sunt populare și legale, motiv pentru care este responsabilitatea profesionistului în vânzări să facă publicitate produsului și să îl vândă.
- Obligația de a vinde un produs în mod etic. Chiar și atunci când competitorul folosește metode lipsite de etică și vinde mai mult. Profesioniștii eticii în marketing știu că responsabilitățile lor rămân aceleași, indiferent de ceea ce fac competitorii lor, asemenea unui elev care copiază la un test pentru că și alți elevi fac același lucru.

Explicați-le că departamentul de marketing poate determina ce este etic prin referința la codul etic al companiei. De asemenea, angajații din marketing pot aparține asociațiilor profesioniste care aderă la codul etic creat special pentru profesia respectivă.

Întrebați-i pe elevi ce tipuri de valori, responsabilități și reguli s-ar aștepta să găsească într-un cod etic scris pentru un profesionist din marketing. Notați răspunsurile lor pe tablă.

Întrebați-i pe elevi:

- Ar trebui ca aceia care vând un produs care provoacă dependență sau este dăunător să îl promoveze și în rândul copiilor?
- Ar trebui ca aceora care vând un produs să li se permită să folosească minciuni sau înșelăciuni?

Trimiteti elevii la Lectia suplimentara D din Manualul elevului. Solicitati voluntari care sa citeasca urmatoarele extrase din codul etic pentru agentii de vanzari, elaborat de Asociația Americană de Marketing (AAM). După fiecare element enumerat, rugati-i pe elevi sa reformuleze punctul din codul etic cu propriile lor cuvinte.

Agentii de vanzari trebuie:

- Sa nu faca niciun rau.
- Sa incurajeze increderea in sistemul de marketing.
- Sa nu inșele sau sa nu induca in eroare in mod intenționat.
- Sa prețuiască onestitatea, responsabilitatea, corectitudinea, respectul, sinceritatea și apartenența la o anumită naționalitate.
- Sa spună adevărul in toate situațiile și in orice moment.
- Sa evite utilizarea constrângerii asupra grupurilor cointeresate.
- Sa echilibreze in mod corect nevoile cumpărătorului cu interesele vânzătorului.

Intrebați-i pe elevi dacă ei consideră că regulile etice sunt corecte și dacă toți profesioniștii din marketing ar trebui să respecte acest cod etic. De ce da, sau de ce nu?

Activitate

Reguli etice versus propagandă în publicitate

Informați-i pe elevi despre faptul că există unii profesioniști în marketing care aleg să mărească totalul vânzărilor, în locul respectării practicilor etice. Acești indivizi ar putea alege să folosească propaganda pentru a-și vinde produsele.

Definiți propaganda drept informație care a fost manipulată în mod intenționat și răspândită la scară largă pentru a înșela sau a limita informarea corectă. Explicați-le elevilor că, în ciuda codului etic larg acceptat, unii profesioniști din marketing folosesc propaganda, deoarece ea poate fi un mod eficient de a vinde produse.

Tabelul din *Manualul elevului* arată trei tehnici comune de propagandă utilizate de către unele departamente de marketing.

Solicitați voluntari care să citească cu voce tare informațiile din căsuțele tabelului. Oferiți lămuriri suplimentare, ilustrații sau exemple, dacă este nevoie.

**Temp necesar
pentru derularea
activității**

25 de minute

Termeni cheie

Propagandă: informație care a fost manipulată în mod intenționat și răspândită la scară largă pentru a înșela sau a limita informarea corectă.

Ce citesc elevii:

Tehnica de propagandă	Explicație	Exemple
Mișcarea de masă	<p>Describe un produs ca alegere a majorității și încurajează consumatorul să se alăture mulțimii.</p> <p>Nu se prezintă fapte sau informații, ci un apel către consumator să facă parte din mulțimea potrivită, pentru a nu fi exclus.</p>	<p>Cinci milioane de oameni nu se pot înșela. Veniți în parcul nostru și vedeți de ce le place tuturor.</p> <p>Alăturați-vă generației X; toți bem această cola și ar trebui să faci și tu la fel.</p>
Discursul piramidal	<p>Această tehnică este cea mai apropiată de minciună. Manipulează informația într-un mod care determină pe cineva să ajungă la concluzia greșită.</p> <p>Informația poate fi exclusă sau exprimată într-un mod în care are sens, dar nu va rezista unei investigații.</p>	<p>Dacă ai o durere de cap, ia calmantul nostru. Nu există nimic mai puternic. (Este adevărat că nu există nimic mai puternic, dar numai pentru că, prin lege, toate produsele de acest fel au același dozaj.)</p>
Mărturia	<p>O persoană necalificată, dar faimoasă, susține un produs.</p> <p>Scopul este de a-l face pe consumator să admire și să respecte persoana faimoasă și să atașeze acele sentimente unui produs, fără a avea informații despre produsul în sine.</p>	<p>Bună, mă cunoașteți. Sunt faimos.</p> <p>Vedeți cum beau această băutură, cum port aceste haine și folosesc acest produs? Ar trebui să faceți și voi la fel. Asta este tot ce trebuie să știți.</p>

* Bazat pe „Cele șapte metode de propagandă” identificate de Institutul de Analiză a Propagandei, 1937-1942.

Cereți-le elevilor să compare regulile etice ale AAM cu tehnicile propagandei enumerate în tabel. Acordați-le două minute să finalizeze sarcina individual. Rugați-i pe elevi să își aleagă fiecare câte un partener. Solicitați-le să confrunte între ei diferențele pe care le-au descoperit între regulile AAM și propagandă. Solicitați voluntari care să își împărtășească rezultatele cu restul clasei.

Subliniați că:

- Atât vânzătorii etici, cât și cei care utilizează propaganda vor să disemineze informația despre un produs.
- Vânzătorul etic este dedicat întregului adevăr și bunăstării consumatorului.
- Scopul unui vânzător etic este acela de a evita constrângerea și înșelătoria.
- Propaganda nu este preocupată de adevăr sau de bunăstarea clientului, ci doar de vânzarea produsului.

Trimiteti-i pe elevi la Lecția suplimentară D din *Manualul elevului*.

Rugați perechile să selecteze un produs din lista regulilor etice versus propaganda în publicitate și să creeze două reclame pentru același produs: una folosind regulile AAM și alta care să folosească una dintre cele trei tehnici de propagandă. Cereți-le perechilor să denumească tehnica de propagandă folosită pentru cea de-a doua reclamă.

Elevii ar putea crea un anunț pentru o revistă sau un ziar, o reclamă TV sau pentru radio. Anunțați-i pe elevi când mai au un minut până la încheierea activității.

Solicitați voluntari care să își împărtășească reclamele cu restul clasei.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie folosiți pe parcursul lecției. Reamintiți-le elevilor că fiecare loc de muncă are responsabilități și provocări etice. Totuși, există oameni în fiecare profesie care aleg să acționeze într-un mod lipsit de etică. Aceasta nu reduce necesitatea ca toți ceilalți să își mențină standardele etice. Încurajați-vă elevii să urmărească propaganda în reclame.

În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i să-și noteze opiniile legate de ceea ce au învățat în cadrul acestei lecții.

Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile.

Anunțați-i pe elevi că, pe parcursul Lecției 6, vor examina responsabilitățile sociale ale unei companii. Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Oferiți un rezumat al responsabilităților etice pe care le are un departament de marketing și un exemplu de cod etic.

Activități

- Derulați exercițiul „Tehnici de propagandă lipsite de etică”.
- Derulați activitatea „Reguli etice versus propagandă în publicitate”.

Recapitulare

- Recapitulați principalele teme ale acestei lecții.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut”, prezentați tema lecției următoare.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.

Etica angajatului

Prezentare generală

Elevii explorează reguli etice practice pe care le vor întâlni în câmpul muncii. Lucrând în echipă, vor redacta anunțuri publice.

Obiectiv

Elevii vor învăța:

- Să își exprime nevoia de a recunoaște și a evita capcanele etice într-un nou mediu de muncă.
- Să înțeleagă regulile practice pe care le întâlnesc în câmpul muncii.

Pregătirea lecției

Recitiți paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Recapitulați conținutul lecției și lista de materiale. Stabiliți care este cea mai bună metodă de a împărți elevii și pregătiți clasa pentru următoarele activități.

Familiarizați-vă cu termenii pe care îi veți folosi în această lecție. Afișați fiecare concept nou într-un loc vizibil din clasă.

Reluați formele erorilor comune. Pentru clarificare, gândiți-vă la exemple suplimentare.

Familiarizați-vă cu informațiile oferite fiecărui grup. Luați în considerare realizarea unei fotocopii a paginilor din Manualul elevului, astfel încât veți putea avea la dispoziție aceleași informații ca fiecare dintre grupuri. Gândiți-vă și la exemple de anunțuri publice.

Recomandarea pentru desfășurarea lecției suplimentare

Recomandarea pentru desfășurarea acestei lecții suplimentare este între Lecțiile 6 și 7.

Durata recomandată

O lecție durează, de obicei, 45 de minute. Dacă sunteți consultant voluntar, rugați-l pe profesorul cu care colaborați să vă ajute să vă încadrați cât mai bine în timp.

Materiale necesare

- 25 de exemplare din Manualul elevului
- 1 fișă „Luarea unei decizii etice”
- 25 de pixuri sau creioane (nu sunt incluse în pachet)
- hârtie albă pentru afiș (nu este inclusă în pachet)
- markere (nu sunt incluse în pachet)

Concepte

Etică
Etica angajatului
Anunț public

Aptitudini

Analizarea informațiilor
Luarea deciziilor
Categorisirea datelor
Comunicarea scrisă și orală
Vorbirea în public
Citirea analitică a datelor
Munca în echipă

Indicație de predare

Afișați termenii cheie într-un loc vizibil din clasă sau direcționați-i pe elevi spre glosarul de la sfârșitul *Manualului elevului*. Termenii cheie din ghid sunt evidențiați cu caractere bold la prima referință în text.

Prezentare

Temp pentru introducere

5 minute

Notă privind respectul reciproc

Amintiți-le elevilor de necesitatea de a se respecta reciproc în timpul discuțiilor și activităților din clasă. Pentru mai multe informații, faceți referire la paragraful „Memento privind respectul reciproc”.

Introducere

Salutați-i pe elevi.

Exercițiu de încălzire: Analiza citatelor

Rugați-i pe elevi să deschidă manualele la Lecția suplimentară E. Spuneți-le să aleagă unul dintre citatele de mai jos și să scrie răspunsul în spațiul prevăzut. Cereți-le să vorbească, de exemplu, despre ceea ce cred că vrea să transmită citatul, să argumenteze de ce sunt de acord sau nu cu el, sau să dea alt răspuns.

- 1. Un popor care își apreciază privilegiile mai mult decât principiile le va pierde în scurt timp pe amândouă.*
– Dwight D. Eisenhower (1890-1969), al treizeci și patrulea președinte al SUA
- 2. Nu viața, ci mai ales o viață bună merită apreciată îndeosebi.*
– Socrate (circa 470-399 î.H.), filozof grec
- 3. Acțiunea este singurul mijloc pentru exprimarea eticii.*
– Jane Addams (1860-1935), fondator al United States Settlement House Movement și laureată a Premiului Nobel pentru Pace în 1931

Dacă timpul vă permite, solicitați voluntari care să își împărtășească răspunsurile cu restul clasei. Întrebați-i pe elevi dacă se pot gândi la un moment în care s-au aflat într-un loc nou, cum ar fi o școală nouă sau o țară străină. Cum au învățat ce aveau voie să facă și ce nu într-un mediu nefamiliar?

Explicați-le elevilor că fiecare companie nouă în care vor lucra va avea propria cultură și anumite așteptări legate de ceea ce angajații ar trebui sau nu să facă.

Evidențiați faptul că multe companii pun la dispoziție un manual, un cod etic sau alte reguli scrise, dar este dificil să notezi fiecare lucru pe care-l aștepti de la un angajat.

Informați-i că una dintre uneltele cele mai practice pe care le pot folosi într-o decizie etică este aceea de a ști ce anume se așteaptă de la ei ca angajați. Spuneți-le elevilor că astăzi se vor învăța unii pe alții despre anumite reguli practice pe care le-ar putea întâlni în câmpul muncii.

Activitate

Anunțuri publice privind etica angajatului

Împărțiți clasa în grupe de câte șase.

Definiți **anunțul public** drept informații transmise prin intermediul mass-media, conținând un mesaj pentru binele comun. Întrebați-i pe elevi dacă știu vreun astfel de anunț. De exemplu, există organizații nonguvernamentale care oferă postere cu anunțuri publice despre consecințele șofatului sub influența alcoolului. Există astfel de anunțuri atât la radio, cât și în ziare sau reviste.

Spuneți-le grupelor că li se vor atribui sarcini prin care să-i sfătuiască pe angajați în privința capcanelor posibile pe care le-ar putea întâlni la locul de muncă. Explicați-le faptul că vor utiliza aceste informații pentru a crea un anunț public, prin care vor informa și restul clasei despre problema lor. Își vor prezenta anunțul în fața clasei.

Solicitați voluntari să citească cu voce tare regulile redactării unui anunț public.

Ce observă elevii:

Regulile redactării unui anunț public

Alegeți unul dintre următoarele trei formate pentru anunțul vostru:

- Crearea unui anunț de televiziune sau radio pentru a fi prezentat în fața clasei drept schiță.
- Realizarea unui afiș utilizând o coală de hârtie sau tablă.
- Crearea unei reviste, a unui ziar sau a altui anunț media tipărit, desenat pe o coală de hârtie sau pe tablă.

Anunțul public trebuie:

- Să includă trei fapte clar scrise sau spuse, direct afirmate de grupul tău.
- Să dureze între 30 de secunde și două minute dacă este sub forma unei schițe.
- Să includă grafică adițională în anunț, dacă este în format media tipărit.
- Să comunice un mesaj clar, pentru binele comun, legat de comportamentul etic la locul de muncă.

Atribuiți fiecărei grupe un set de afirmații din Manualul elevului. Afirmațiile sunt numerotate pentru grupele unu până la șase.

Acordați-le grupelor 15 minute pentru a pregăti anunțul. Anunțați-le când mai au doar un minut din timpul de pregătire. Rugați fiecare grupă să își prezinte anunțul, iar apoi întrebați clasa dacă există întrebări despre mesajul său.

**Temp necesar
pentru
desfășurarea
activității**

35 de minute
(15 minute pentru
pregătirea schiței,
20 de minute pentru
prezentarea grupului
și a discuției)

Termeni-cheie

Anunț public:
informații transmise
prin intermediul
mass-media, cu un
mesaj pentru binele
comun.

Recapitulare

Recapitulați pe scurt termenii-cheie folosiți pe parcursul lecției. Recapitulați temele-cheie din prezentările elevilor.

În cadrul rubricii „Recapitularea lecției într-un minut”, rugați-i să își noteze opiniile legate de ceea ce au învățat în cadrul acestei lecții.

Solicitați voluntari care să își împărtășească observațiile.

Anunțați-i pe elevi că în cadrul Lecției 6, vor examina responsabilitățile sociale ale companiilor. Mulțumiți-le elevilor pentru participarea la programul *Etica în afaceri*.

Rezumatul lecției

Introducere

- Salutați-i pe elevi.
- Prezentați activitatea „Analiza citatelor” și reamintiți-le nota privind respectul reciproc.
- Explicați-le că, în timpul lecției de astăzi, vor învăța despre capcanele care trebuie evitate într-un nou mediu de muncă.

Activități

- Derulați activitatea „Anunțuri publice privind etica angajatului”.

Recapitulare

- Recapitulați principalele teme ale acestei lecții.
- Derulați activitatea „Recapitularea lecției într-un minut”.
- Mulțumiți-le elevilor pentru participare.